

ଛବି କାପରି

କଥା କୁହେ

ଡକ୍ଟର ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର

ତୁମ୍ଭେ କିପରି କଥା କହେ

ଡକ୍ଟର ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର

ପ୍ରକାଶକ

କୋଣାର୍କ ପବ୍ଲିଶର୍ସ

ବିନୋଦବିହାରୀ, କଟକ-୨

ପ୍ରକାଶକ :

ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ପାତ୍ର

କୋଶାର୍କ ପବ୍ଲିଶର୍ସ

ବିନୋଦବିହାରୀ, କଟକ-୭୫୩୦୦୭

ଚୂଞ୍ଚିତ ପ୍ରକାଶ : ୧୯୯୫

ମୁଦ୍ରଣ :

ଉତ୍କଳା ପ୍ରିଣ୍ଟିଂ ପ୍ଲାନ୍ଟସ୍

ନିଗମ ନିରାଡ଼ି, କଟକ-୧

ମୂଲ୍ୟ—ଛଅ ଟଙ୍କା ପଚାଶ ପଇସା ମାତ୍ର

ଛବି କପର କଥା କହେ

ଅଜାଙ୍କ ବୈଠକଖାନା ସେ ଦିନ ବେଶ୍ ସରଗରମ ହୋଇ-
ଉଠିଥାଏ । ଅଜା ସିନେମା କଥା କହିବେ ବୋଲି କୁମାର, ରେଣୁ,
ରାମ, ମାଧବ, ଜୟନ୍ତୀ, କୁମୁଦ, ଗୀତକା ପ୍ରଭୃତି ପିଲାଏ ଆସି ସେଇଠି
ଠୁଳ । ସମସ୍ତେ ଶୁଣିବେ ଅଜାଙ୍କଠାରୁ ସିନେମା କଥା; ମାତ୍ର ଅଜା
ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଞ୍ଜ ବୁଲୁରୁ ଫେରି ନ ଥାନ୍ତି ।

କିଏ କହୁଛି, ଅଜା ପରା ଏବେ ବମ୍ବେରୁ ଫେରିଛନ୍ତି ! ସେଠି
ସିନେମା କପର ଭିଆର ହୁଏ, ନିଜ ଆଖିରେ ଦେଖି ଆସିଛନ୍ତି । ଆଜି
କିଏ କହୁଛି, ଅଜା ବିଜ୍ଞାନ କଥା କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ, ନ
ସରଲ୍ଲଯାଏ ଉଠିବାକୁ ମନ ହେବ ନାହିଁ । ପିଲାଙ୍କ ଭିତରେ ଏପରି
କଥାବାଣୀ ଶୁଳିତ । ଅଜା ବାଡ଼ି ଖଣ୍ଡିଏ ହାତରେ ଧରି ବୈଠକଖାନା
ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲେ ।

‘ଅଜା ଆସିଗଲେ’ ବୋଲି ପିଲାଏ ଆନନ୍ଦରେ ପାଟି କରି
ଉଠିଲେ । ଅଜା ପଚାରିଲେ—‘ଆରେ ତୁମେ ସବୁ ଏଠି କାହିଁକି ?’

ଜୟନ୍ତୀ ହସି ହସି ଉତ୍ତର ଦେଲା - “ଆମେ ପରା ସିନେମା କଥା
ଶୁଣିବାକୁ ଆସିରୁଁ ଅଜା ।”

ଅଜା କହିଲେ—“ବାଃ, ତୁମର ତ ସିନେମା କଥା ଶୁଣିବାକୁ
କମ୍ ଝୁଙ୍କ ନୁହେଁ ଦେଖୁଛି । ଖେଳାଖେଳି ଛୁଡ଼ି ଏଠାକୁ ଚାଲିଆସିବ ।
ହଉ, ହଉ, ବସ, ମୁଁ ଟିକିଏ ମୁହଁ ହାତ ଧୋଇଆସେ ।”

କିଛି ସମୟ ପରେ ଅଜା ମୁହଁ ହାତ ଧୋଇ ପିଲାଙ୍କ ମଝିରେ
ଆସି ବସିଗଲେ । ପିଲାମାନଙ୍କ ଆନନ୍ଦ କଥା କହିଲେ ନ ସରେ ।

ଅଜାଙ୍କ ପାଖକୁ ଲାଗି ବସିଥିଲା ରେଣୁ । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ପଢ଼ୁଥିଲା—
 “ଅଜା ସିନେମାରେ ଛବିଗୁଡ଼ାକ ଚଳାବୁଲା କରନ୍ତି କିମିତି ?
 ସେମାନଙ୍କର କ’ଣ ଆମଭଳି ଜୀବନ ଅଛି ? ନିଶ୍ଚୟ ଥିବ । ନ ଥିଲେ
 ସେମାନେ ଆମଭଳି କଥାବାର୍ତ୍ତା ଆଉ ଚଳାବୁଲା କରନ୍ତେ କିମିତି ?”

ତା କଥା ଶୁଣି କୁମାର କହିଲା—“ଦୁର୍ ହୁଣି, ତୁ ଏତିକି
 ଜାଣିନୁ ? ଛବିଗୁଡ଼ାକର ଜୀବନ ଆସିବ କୁଆଡ଼ୁ ? ସେଦିନ ପରା ଆମ
 ଶ୍ରେଣୀର ଲାଣ କହୁଥିଲା, ସିନେମାରେ ଯେଉଁ ଯନ୍ତ୍ର ଥାଏ, ସେହି ଯନ୍ତ୍ର
 ଭିତରେ ଫିଟା ଭଳି ଗୁଡ଼ା ହୋଇଥିବା କ’ଣ ଗୋଟିଏ ଫିଲିମ୍ ପୂରାଇ
 ଯନ୍ତ୍ରକୁ ଚଳାଇଲେ ସିନେମା ଘରର ପରଦା ଉପରେ ଛବି ପଡ଼େ ଓ
 ସେହି ଛବି ପରଦା ଉପରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା, ଚଳାବୁଲା କରିପାରେ । ଏହି
 ଯନ୍ତ୍ର ଭିତରେ ସେହି ଫିଲିମ୍‌କୁ ନ ପୂରାଇଲେ କିଛି ହୁଏ ନାହିଁ । ସେ
 କହୁଥିଲା, ତା ବାପାଙ୍କର ପରା ଗୋଟିଏ ସିନେମା ଘର ଅଛି । ଥରେ
 ସେ ଯନ୍ତ୍ରଥିବା ଘର ଭିତରକୁ ଯାଇ ସବୁ ଦେଖିଥିଲା ।’ ତା’ପରେ ସେ
 ଅଜାକୁ ଚାହିଁ ପଚାରିଲା—“ଏ କଥା କ’ଣ ସତ ? ଯନ୍ତ୍ର ବଳରେ କ’ଣ
 ଛବି କଥା କହେ ।”

କୁମାରର ପ୍ରଶ୍ନ ଶୁଣି ଅଜା କହିଲେ—“ହଁ ବାବା, ଲାଣ
 ଯାହା କହୁଥିଲା ତା ସତ । ସିନେମା ଘରର ଯନ୍ତ୍ର ଭିତରେ ଫିଲିମ୍‌କୁ ନ
 ପୂରାଇଲେ ଛବି କଥାବାର୍ତ୍ତା କି ଚଳାବୁଲା କିଛି କରିପାରେ ନାହିଁ ।”

“ଏ ସବୁ କିପରି ହେଉଛି ଅଜା ?” ରମ ପଚାରିଲା—

ଅଜା ଟିକିଏ ହସିଦେଇ କହିଲେ—“ସେ ବିଷୟରେ ବୁଝାଇବା
 ଆଗରୁ ତୁମକୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ମଜା କଥା କହୁଛି ଶୁଣ । ତୁମେ କେବେ
 ଏକ ଅନ୍ଧାର ଘରେ ଖଣ୍ଡିଏ ଜଳନ୍ତା ଅଜୀବକୁ ଚମୁଟାରେ ଧରି ଖୁବ୍
 ଜୋରରେ ଘୁରେଇବ । ଏଭଳି ଘୁରେଇଲେ କ’ଣ ଦେଖିବ କହିଲା ।”

ପିଲାମାନେ କିଛି ବୁଝି ନ ପାରି ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ ଚାହିଁଚାହିଁ
 ହେଲେ ।

“ବୁଝି ପାରୁନ କୋଧହୁଏ ।” ଅଜା ପଚାରିଲେ—

ପିଲଏ ଠିକ୍ ଆଗଭଳି ମାରବ ରହିଲେ

“ହଉ ରହ, ମୁଁ ତୁମକୁ ଗୋଟିଏ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖାଇ ଦେଉଛି ।” ମା ଜୟନ୍ତୀ ଗଲୁ, ତୋ ବୋଉକୁ କହି ‘ରୁଲିରୁ ଜଳନ୍ତା ଅଙ୍ଗାରଟାଏ ଚମୁଟାରେ ଧରି ଆଣିବୁ । ଏହା କହି ଘରଟାକୁ ଅନ୍ଧାର କରିଦେଲେ । ତା’ ପରେ ଜୟନ୍ତୀ ଆଣିଥିବା ଗୋଟାଏ ଜଳନ୍ତା ଅଙ୍ଗାରକୁ ଚମୁଟାରେ ଧରି ଘୁରାଇଲେ । ପଚାରିଲେ—ଏଥର ପିଲଏ କ’ଣ ଦେଖୁଛି କହିଲ ?”

ଜୟନ୍ତୀ ଉଠିପଡ଼ି କହିଲା—“ଗୋଟାଏ ଲଲ ରଙ୍ଗର ବଳୟ ।”

ଅଜା ପୁଣି ପଚାରିଲେ— ଜଳନ୍ତା ଅଙ୍ଗାର ଖଣ୍ଡକୁ ଦେଖି ପାରୁଛ କି ?”

“ନାହିଁ ଅଜା, ଦେଖି ପାରୁନାହୁଁ,” ସମସ୍ତେ ପାଟିକରି ଉଠିଲେ ।

ଅଜା ପୁଣି ଘରକୁ ଆଲୁଅ କରିଦେଇ କହିଲେ—“ହଉ, ଏଥର କହିଲ ତୁମେ କାହିଁକି ଅଙ୍ଗାର ଖଣ୍ଡକୁ ନ ଦେଖି ଖାଲ ଲଲ ରଙ୍ଗର ଗୋଟାଏ ବଳୟ ଦେଖୁଛ ।”

ସମସ୍ତେ ପୁଣି ମାରବ । ସତେ ଯେପରି ସେହି ଘରେ ଜଣେ ସୁଦ୍ଧା ପିଲ ନାହିଁ ।

“ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଖିରେ ଗୋଟିଏ ଦୋଷ ଅଛି । ଏହି ଦୋଷ ଯୋଗୁଁ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଘୁରୁଥିବା ଅଙ୍ଗାର ଖଣ୍ଡକୁ ଆମେ ନ ଦେଖି ଏହାଦ୍ୱାରା ଚିହ୍ନିତ ଗୋଟାଏ ଲଲ ରଙ୍ଗର ବଳୟ ଦେଖୁଛେ । ଏହି ଦୋଷଟିକୁ ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ କହନ୍ତି **ଦୃଷ୍ଟିସ୍ଥିରତା ଦୋଷ** । ଏହି ଦୋଷ ଯୋଗୁଁ ଆମେ ଚାଲିଯାଉଥିବା ସାଇକେଲ ଚକର ତାରଗୁଡ଼ିକ ଦେଖି ପାରୁନା । ଟୋପା ଟୋପା ହୋଇ ବର୍ଷା ଜଳ ଆମକୁ ଏକ ଧାରରେ ପଡ଼ିଲା ଭଳି ଦେଖାଯାଏ ।”

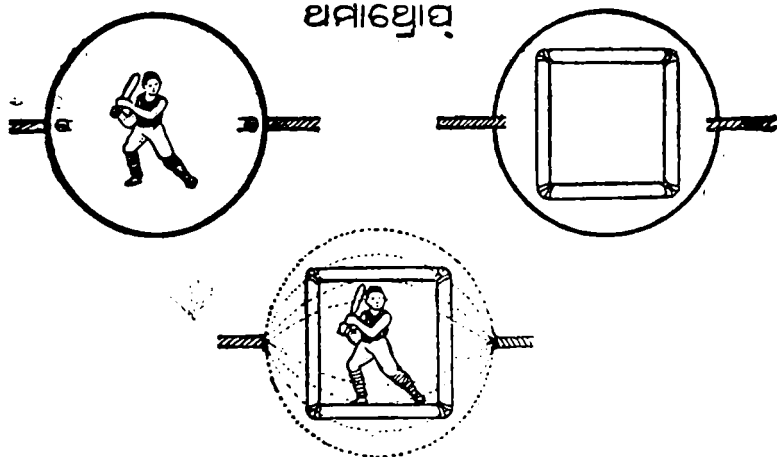
“ଏହି ‘ଦୃଷ୍ଟିସ୍ଥିରତା ଦୋଷ’ କ’ଣ ଅଜା !” କୁମାର ପଚାରିଲା ।

“ତୁମେମାନେ ଜାଣିନ, ଆମ ଆଖି ଆଗରୁ କୈଣସି ଗୋଟିଏ ଜିନିଷକୁ ବାହାର କରିନେବାର ସେକେଣ୍ଡରେ ୧୦ ଘରକୁ

ଭାଗେ 'ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ' ମେହି ଜନସଂଖ୍ୟା ଆମକୁ ଆଖି ଆଗରେ ଯଥା ସ୍ଥାନରେ ଥିବାଭଳି ଜଣାପଡ଼େ । ତୁମେ ବୁଝିପାରୁନ ବୋଧହୁଏ ହେଉ, ଆଉଥରେ ଶୁଣ । ଆମ ଆଖି ଆଗରୁ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଜନସଂଖ୍ୟା ନେଇଯାଇ ୧/୧୦ ସେକେଣ୍ଡ ମଧ୍ୟରେ ପୁଣି ଯଦି ସେଇଠି ରଖି-ଦିଆଯାଏ, ତେବେ ଜନସଂଖ୍ୟା କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ସେଠାରୁ ଚାଲିଯାଇଥିଲା ଭଳି ଆମକୁ ଜଣାପଡ଼ିବନି । ଏହି କାରଣରୁ ଜୋର୍ରେ ଦୂରୁଥିବା ଅଙ୍ଗାରଟି ଆମକୁ ଦିଶି ତା' ସ୍ଥାନରେ ଗୋଟିଏ ଉଜ୍ଜଳ ବଳୟ ଦିଶେ । ବର୍ଷା ସମୟରେ ଟୋପା ଟୋପା ହୋଇ ପଡ଼ୁଥିବା ଜଳ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ବର୍ଷା-

THAUMATHROPE

ଥମାଥ୍ରୋପ୍

[ଥମାଥ୍ରୋପ୍ ଖେଳନା]

ଧାବୁଭଳି ଜଣାପଡ଼େ । ଚାଲୁଥିବା ସାଇକେଲ ଚକାରେ ତାର ବା ଦୂରୁ-ଥିବା ବଜୁଳି ପଙ୍ଖାର ପାଖ ଦେଖାଯାଏନି । ୧୮୬୭ ମସିହାରେ ଫିନ୍‌ଟନ୍ ନାମକ ଜଣେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଏହି ଦୃଶ୍ୟକୁ ଦେଖି ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ଖେଳନା ତିଆରି କରିଥିଲେ । ସେହି ଖେଳନାଟିର ନାଁ ହେଉଛି ଥମାଥ୍ରୋପ । ଏହି ଖେଳନାଟି ହେଉଛି ଗୋଟିଏ ଚକଟ । ଏହି ଚକଟର ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ଚାକିକୋଣିଆ ଘର ଓ ଅନ୍ୟ ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ମଣିଷର

ଚନ୍ଦ୍ର ଅଙ୍କା ହୋଇଥିଲା । ଚକଟଟିର ଦୁଇ ମୁହଁକୁ ଗୋଟିଏ ପରେ ଗୋଟିଏ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଘୁରାଇଲେ ମଣିଷଟି ଘର ଭିତରେ ରହିଲାଭଳି ଜଣାପଡ଼େ । ଏହା କିପରି ହୁଏ ତୁମେ ବୁଝିପାରୁଛ ପିଲାଏ ? ଏହା ହେଉଛି ଆମ ଆଖିର ସେଇ ଦୋଷ । ଆମ ଆଖିରେ ସେଇ ଦୋଷ ଯୋଗୁଁ ଆମେ ଚକଟଟିର ଦୁଇ ପାଖକୁ ଏକ ସଙ୍ଗରେ ଦେଖିପାରୁଥିବାରୁ ଆମକୁ ମଣିଷଟି ଘର ଭିତରେ ରହିଲା ଭଳି ଜଣାପଡ଼େ । ପ୍ରକୃତରେ ସେ ଦୁହେଁ ଏକାଠି ନ ଥାଇ ଅଲଗା ଥାଆନ୍ତି । ଆମ ଆଖିର ସେହି ଦୋଷ ନ ଥିଲେ ଛବିଗୁଡ଼ାକ ଚଳୁଥିଲା କଲାଭଳି ଦିଶନ୍ତେନି, ଫଳରେ ସିନେମା ମୋଟେ ସମ୍ଭବପର ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତା ।’

“କିନ୍ତୁ ସିନେମାରେ ଛବି ଚଳୁଥିଲା କରେ କେମିତି ଅଜ୍ଞା”
ଗୀତକା ପଚାରିଲା—

“ଠିକ୍ ତୁମର ସେହି ଲୋକ ଘର ଭିତରେ ରହିଲାଭଳି ମା । ସିନେମା ଘର ପରଦା ଉପରେ ଯନ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ପକାଇ ପରଦା ଉପରେ ଚଳୁଥିଲା କରୁଥିବା ଛବି ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଏ । ଗୋଟିଏ ସରୁ ଫିତା ଭଳି ଫିଲମ୍ ଉପରେ କେତେ-ଗୁଡ଼ିଏ ଚନ୍ଦ୍ର ଉଠା ଯାଇଥାଏ । ଏହା ପଛରେ ଆଲୁଅ ଥୋଇ ଚନ୍ଦ୍ରର ଛାଇକୁ ପରଦା ଉପରେ ପକାଯାଏ । ଏପରି କଲେ ଫିତାରେ ଯେପରି ଛବିଥାଏ, ପରଦା ଉପରେ ଅବକଳ ସେଇଭଳି ଛବି ଖୁବ୍ ବଡ଼ ଆକାରରେ ପଡ଼େ । ଛବିଟି ପୁଣି ପରଦା ଉପରେ ଏକ ସେକେଣ୍ଡରେ ୧୬ ଭାଗରୁ ଭାଗେ ସମୟ ପାଇଁ ରହେ । ତା’ପରେ ସେ ସ୍ଥାନରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଛବି ଯାଇ ପଡ଼େ । ପ୍ରଥମ ଚନ୍ଦ୍ରର ପ୍ରଭାବ ଆଖି ଉପରୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ଲଭିବା ପୂର୍ବରୁ ଦ୍ଵିତୀୟ ଚନ୍ଦ୍ରଟି ଆସି ପଡ଼େ । ସେଭଳି ଦ୍ଵିତୀୟ ଚନ୍ଦ୍ରଟି ଆଖି ଆଗରୁ ପୂର୍ବ ଭାବରେ ଲଭିବା ପୂର୍ବରୁ ତୃତୀୟ ଚନ୍ଦ୍ରଟି ଆସି-ଯାଏ । ଏହିଭଳି ଚନ୍ଦ୍ର ଯିବା ଆସିବା ଦ୍ଵାରା କ’ଣ ହୁଏ ଜାଣ ପିଲାଏ ? ଏହା ଫଳରେ ପ୍ରତି ସେକେଣ୍ଡରେ ୧୬ ଭାଗରୁ ଭାଗେ ସମୟରେ ଗୋଟିଏ ଚନ୍ଦ୍ର ଯାଇ ତା ସ୍ଥାନରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଚନ୍ଦ୍ର ପଡୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସିନେମା ଘରେ ବସିଥିବା ଲୋକେ ଏକଥା ମୋଟେ ଜାଣି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏହା ଠିକ୍ ଜଳନ୍ତା କୋଇଲା ଘୁରିଲା ଭଳି ଅବସ୍ଥାକୁ ଜଣାପଡ଼େ । ପୁଣି ଏହି ଚନ୍ଦ୍ର ସବୁ ଏକା

ରକମର ନ ହୋଇ ବିଭିନ୍ନ ଅବସ୍ଥାର ହୋଇଥିବାର ପରଦା ଉପରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଚଳୁଥିଲା କଲ ଭଳି ଜଣା ପଡ଼ନ୍ତି ।”

“ଏହି ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରକୁ କିଏ ବାହାର କଲ, ଅଜା ? ଏହାକୁ ଯେ ବାହାର କରିଥିବ ସେ ତ ନିଶ୍ଚୟ ଜଣେ ଖୁବ୍ ବଡ଼ ପଣ୍ଡିତ ହୋଇ-
ଥବେ ?” ରେଣୁ ପଚାରିଲା—

“ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରକୁ କ’ଣ ଜଣେ ବାହାର କରିଛନ୍ତି ମା ? ଆଜିକାଲି ତୁମ୍ଭେମାନେ ସିନେମାରେ ଯେଉଁ ଅବସ୍ଥା ଦେଖୁଛ, ସେହି ଅବସ୍ଥାକୁ ଆଣିବା ପାଇଁ କେତେ ଦେଶର କେତେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଯେ ଦିନ ରାତି କେତେ ଅକ୍ଳାନ୍ତ ପରିଶ୍ରମ କରିଛନ୍ତି, ତା’ର କଲନା ନାହିଁ । ଫରସୀ ଦେଶର ଜଣେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଆଜକୁ ପ୍ରାୟ ଶତାବ୍ଦୀ ବର୍ଷ ତଳେ ଏ ବିଷୟରେ ପ୍ରଥମେ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ନାଁ ହେଉଛି ଜୁଲ୍‌ସ୍ ଡିକାସ୍ । ସେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଯନ୍ତ୍ର ତିଆରି କଲେ ଯା’ଦ୍ୱାରା ବିଭିନ୍ନ ଅବସ୍ଥାର କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଚିତ୍ରକୁ ପର ପର ଦେଖାଇ ଗତିଶୀଳ ଚିତ୍ର ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇପାରେ । ସେ ଏହି ଯନ୍ତ୍ରର ନାମ ଦେଇଥିଲେ ‘ବାଇସ୍କୋପ’ । ତାହା ହେଉଛି ସବା ପହିଲି ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର । ଏହି ହେତୁରୁ ଆଜିକାଲିର ସିନେମାକୁ ଲୋକେ ବେଳେ ବେଳେ ‘ବାଇସ୍କୋପ’ କହିଥାନ୍ତି ।”

“ହଁ ଅଜା, ସେଦିନ ଆମ ରାମ ପର ବୋଉକୁ ପଇସା ମାଗୁଥିଲା ‘ବାଇସ୍କୋପ’ ଦେଖିଯିବ ବୋଲି । ବୋଉ ତାକୁ କହିଲା—“ହଉ ତୁ କାମଦାମ ସାରିଦେ, ବାଇସ୍କୋପ ଦେଖିଯିବୁ ।” ମୁଁ ବୋଉକୁ ପଚାରିଲି— ‘ବାଇସ୍କୋପ’ କ’ଣ ? ବୋଉ କହିଲା, ଆମେ ପା’କୁ ‘ସିନେମା’ କହୁଁ ତାକୁ ରାମ ‘ବାଇସ୍କୋପ’ କହୁଛ ।”

“ହଁ, ମା ଏହି ବାଇସ୍କୋପ ତିଆରି ପରେ ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ଆଜି-କାଲିର ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ତିଆରି ଦିଗରେ ଖୁବ୍ ଲାଗିପଡ଼ିଲେ । ବିଲ୍, ମେଟ୍ରିଜ୍, ମେରେ, ଯାନସେନ୍, ଡ୍ରେମନେ, ଫ୍ରିଜିରିନ୍, ଲୁମେରା ପ୍ରଭୃତି ପ୍ରାନ୍ସ, ଇଂଲଣ୍ଡ ଓ ଆମେରିକା ଦେଶର ବହୁ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଏ ଦିଗରେ ଅକ୍ଳାନ୍ତ ଗବେଷଣା କରି ସବୁପ୍ରଥମ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରକୁ ଜନ୍ମ ଦେଲେ । ପ୍ରଥମ ଯେଉଁ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ତିଆରି ହେଲା, ତାହା ଉଠା ହୋଇଥିଲା ଲମ୍ବା ଓ ସରୁ ଏକ

ପ୍ରକାର ଫିତା ଉପରେ । ଏହି ଫିତାକୁ କୁହାଯାଉଥିଲା ଫିଲମ୍ । ଏହି ଫିଲମ ଉପରେ ବିଭିନ୍ନ ଅବସ୍ଥାୟ କ୍ଷୁଦ୍ର କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଛୋଟ ଛୋଟ ଚିତ୍ର ଥିଲା । ଏହି ଫିଲମକୁ ଏକ ପ୍ରକାର ଯନ୍ତ୍ର ଉପରେ ପୁରାଇ ଦେଖାଇଲେ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ ।”

ଗୀତିକା ଆଗ୍ରହର ସହିତ ପଚାରିଲା—‘ଏହା କ’ଣ ସବୁଥିଆଁ
ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଅଟେ ? ଏହା କେବେ ତିଆରି ହୋଇଥିଲା ?’

ଏହା ଆଜକୁ ପ୍ରାୟ ଶହେ ବର୍ଷ ତଳେ ମା; ୧୮୯୫ ମସିହାରେ ଲୁମେରା ବୋଲି ଫରାସୀ ଦେଶରେ ଦୁଇ ଭାଇ ଥିଲେ । ସେମାନେ ନିଜ ତିଆରି ଗୋଟିଏ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଉଠାଇବା କ୍ୟାମେରା ସାହାଯ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱଚ୍ଛ, ସରୁ ଲମ୍ବା ଫିତା ଉପରେ ଖୁବ୍ ସାବଧାନରେ ଏକ ଗତିଶୀଳ ବସ୍ତୁର କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଆଲୋକଚିତ୍ର ଉଠାଇଥିଲେ । ସେ ଏହି ଚିତ୍ରକୁ ନିଜ ତିଆରି ଆଉ ଏକ ଯନ୍ତ୍ର ଉପରେ ପୁରାଇ ଏହି ଚିତ୍ରର ଛବିକୁ ଗୋଟିଏ ପରଦା ଉପରେ ପକାଇଲେ ଛବି ଚଳୁଥିଲା କଲଭଲ ଦିଶିଲା । ଏହା ହେଉଛି ସବା ପହଲି ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର । ଲୁମେରା ଭାଇ ଦୁହେଁ ଯେତେବେଳେ ତାଙ୍କର ଏହି ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରକୁ ଯୁରୋପର ପାରିସ୍ ସହରରେ ଦେଖାଇଲେ, ଲୋକେ ଅତି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଯାଇଥିଲେ । ଜୀବନ ନଥିବା ଛବିଗୁଡ଼ିକୁ ଜୀବନ ଥିବା ପ୍ରାଣୀ ଭଳି ଚଳୁଥିଲା କରିବାର ଦେଖି ଲୋକ ଏତେ ଖୁସି ହୋଇଯାଇଥିଲେ ଯେ ସେମାନେ ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ନିଜ ଆଖିକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରିଲେ ନାହିଁ । ଏହା ସେମାନଙ୍କୁ ମେଜିକ୍ ଭଳି ଲାଗୁଥିଲା । ପାରିସ୍ ସହରରେ ଏହି ତାଙ୍କୁ ଘଟଣା ଯେତେବେଳେ ଅନ୍ୟ ଦେଶର ଖବର କାଗଜମାନଙ୍କରେ ବାହାର ପଡ଼ିଲା, ସେତେବେଳେ ସେ ସବୁ ଦେଶର ଲୋକେ ବିସ୍ମୟରେ ବୁଡ଼ିଯାଇଥିଲେ । ଆମେରିକାର ଲୋକେ ସବୁଠାରୁ ବେଶୀ ଅଥୟ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ ଲୁମେରା ଭାଇଙ୍କର ଏହି ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଦେଖିବା ପାଇଁ । ତେଣୁ ଏହି ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଆମେରିକା ନିଆଯାଇ ୧୮୯୬ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ରର କେଥ୍ ଇଉନିୟନ କ୍ଲୋସ୍‌ପାର୍ଥ ଥିଏଟରରେ ଦେଖାଗଲା । ଏହା ହେଉଛି ଆମେରିକାର ସବୁଥିଆଁ ସିନେମା ଦେଖା । ଏହାକୁ ଏତେ ଲୋକ ଦେଖିବାକୁ ଆସିଲେ ଯେ ସିନେମା ଦେଖାଇବା ଆଉ ସମ୍ଭବପରି ହେଲା ।”

“ଏ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର କ’ଣ କଥା କହିପାରୁଥିଲା ? ପିଲାଏ ପଚାରିଲେ— ।”

ନାହିଁରେ ପିଲାଏ, ଲୁମେଣ୍ଟଙ୍କ ଏହି ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରର ଛବିଗୁଡ଼ିକ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିପାରୁ ନ ଥିଲେ । ଖାଲି ଚଳୁଥିଲା, ହସାହସି, ଦୌଡ଼ାଦୌଡ଼ି, ଡିଆଁଡେଇଁ କରି ପାରୁଥିଲେ । ଲୁମେଣ୍ଟଙ୍କ ଏହି ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଆଜିକାଲିର ଚିତ୍ର ପରି ବେଶି କିଛି ଭଲ ହୋଇ ନ ଥିଲା । ଲୁମେଣ୍ଟ ଓ ଆମେରିକାର ବୈଜ୍ଞାନିକ ଟମାସ୍ ଆଲ୍‌ବ୍ର ଏଡ଼ିସନ ମିଶି ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରର ଆଦୁର ଉନ୍ନତି ଘଟାଇଥିଲେ ।”

“ଏ କେଉଁ ଏଡ଼ିସନ୍ ଅଜ୍ଞା ? ସେ ସବା ପହଲେ ଗ୍ରାମୋଫୋନ୍ ଯନ୍ତ୍ର ଆବିଷ୍କାର କରିଥିଲେ ? ସେ ନା ଆଉ କେହି ?” ରେଣୁ ପଚାରିଲା ।

“ହଁ ମା, ଠିକ୍ ମନେ ରଖିବୁ । ଏ ହେଉଛନ୍ତି ସେଇ ଏଡ଼ିସନ୍, ସେ ଥେନୋଗ୍ରାଫ୍ ଯନ୍ତ୍ରକୁ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଉଦ୍ଭାବନ କରିଥିଲେ । ସେ ଚିତ୍ର ଉଠାଇବା ପାଇଁ ଆଦୁର ଉନ୍ନତ କ୍ୟାମେରା ତିଆରି କଲେ । ଏହି କ୍ୟାମେରା ସାହାଯ୍ୟରେ ୧୮୯୮ ମସିହାରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରାକୃତିକ ଦୃଶ୍ୟର କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଚିତ୍ର ୬୦ ଫୁଟ ଲମ୍ବ, ବିଶିଷ୍ଟ ଏକ ସରୁଆ ଫିଡା ଉପରେ ଉଠା ହେଲା । ସିନେମା ଯନ୍ତ୍ର ଭିତରେ ଏହି ଫିଡାକୁ ପୂରାଇ ପରଦା ଉପରେ ଦେଖାଇଲୁଣି ପରବା ଉପରେ ପ୍ରାକୃତିକ ଦୃଶ୍ୟ ଜୀବନ୍ତ ହୋଇ ଫୁଟି ଉଠିଲା । ସେ ଯୁଗରେ ଯେଉଁସବୁ ସିନେମା ଘର ଥିଲା, ସେଥିରେ କେବଳ ଏହିଭଳି ଘଣି ବାରଗୋଟି ପ୍ରାକୃତିକ ଦୃଶ୍ୟ ଛଡ଼ା ଆଉ ବେଶି କିଛି ଦେଖା ଦେଉ ନ ଥିଲା ।”

“ତେବେ ଆଜିକାଲି ପରି ସେତେବେଳେ କ’ଣ ନାଟକ ଦେଖା ହେଉ ନ ଥିଲା ଅଜ୍ଞା ?” ଜୟନ୍ତୀ ପଚାରିଲା—

ଅଜ୍ଞା ହସି ହସି କହିଲେ—“ନାହିଁ, ମା, ସେ ଯୁଗରେ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର କ୍ୟାମେରା ସାହାଯ୍ୟରେ ଚଳୁଥିଲା କରୁଥିବା ମଣିଷ ବା ପ୍ରାଣୀ-ମାନଙ୍କର ଭଲ ଫଟୋ ଉଠା ହୋଇ ପାରୁ ନ ଥିବାରୁ ନାଟକ ତିଆରି ହୋଇ ପାରୁ ନ ଥିଲା । ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ବିଜ୍ଞାନର ଯଥେଷ୍ଟ ଉନ୍ନତି ନ ହେଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାହା ସମ୍ଭବପରି ହୁଅନ୍ତା କେମିତି ?”

କୁମାର ରହି ରହି ପଚାରିଲେ—“ଆଜା, ଲୁମେଣ୍ଡ ଓ ଏଡ଼ିସନ୍‌ଙ୍କ
ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର କ୍ୟାମେରା ଓ ସିନେମା ଦେଖାଇବା ଯନ୍ତ୍ର ଦେଖିବାକୁ କ’ଣ
ଆଜିକାଲିକା ଯନ୍ତ୍ରଭଳି ।”

“ନାହିଁ ବାବା, ସେ ଯୁଗର କ୍ୟାମେରା ଓ ସିନେମା ଦେଖା
ଯନ୍ତ୍ରକୁ ଆଜିକାଲିକାର କ୍ୟାମେରା ଓ ଯନ୍ତ୍ର ସହିତ ତୁଳନା କଲେ
ଆକାଶ ପାତାଳ ପ୍ରଭେଦ ଜଣାପଡ଼େ । ଆଜିକାଲିର ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଯନ୍ତ୍ରପାତ୍ର
ଆଗରେ ସେ ଯୁଗର ଯନ୍ତ୍ରପାତ୍ରକୁ ଥୋଇଲେ ସେଗୁଡ଼ିକ ପିଲ ଖେଳନା
ଭଳି ଜଣାପଡ଼ିବ ମା ।”

“ଆଜା, ତାହାହେଲେ ଆଜିକାଲି ଯୁଗରେ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର କେମିତି
ଡିଆରି ହେଉଛି ? ସେ ଯୁଗର ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରଠାରୁ ଆଜିକାଲି ଯୁଗର ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର
ଡିଆରି କେଉଁ ଗୁଣରେ ଅଲଗା ?” ରାମ ପଚାରିଲା ।

ଆଜା ବୁଝାଇ କହିଲେ—“ନାହିଁ ବାବା, ସେ ଯୁଗର ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର
ଡିଆରି କୌଣସି ଆଜିକାଲି ଯୁଗର ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଡିଆରି କୌଣସିଠାରୁ
ବିଶେଷ ଅଲଗା ନୁହେଁ । ତେବେ ସେ ଯୁଗର ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଡିଆରି ଯନ୍ତ୍ରପାତ୍ର-
ଠାରୁ ଆଜିକାଲି ଯୁଗର ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଯନ୍ତ୍ରପାତ୍ର ଡେରି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଥିବାରୁ ଆଜି
କାଲିର ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଅଧିକ ସୁନ୍ଦର ଓ ଜୀବନ୍ତ ହୋଇପାରିଛି ।”

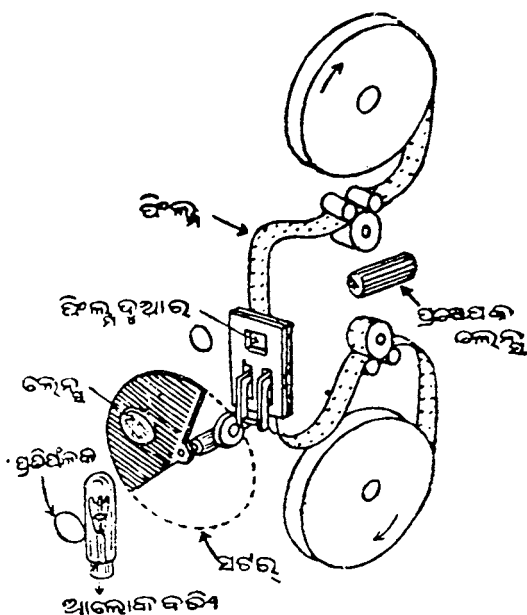
ଆଜାଙ୍କ କଥା ପୁଣି ମୁକୁନ୍ଦ ପଚାରିଲା—“ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଡିଆରିର
ମୋଟାମୋଟି କୌଣସି ଏଥର ଆମକୁ କହନ୍ତୁ ଆଜା ।”

“ହେଉ, ତା ହେଲେ କହୁଛି ଶୁଣ । ପରଦା ଉପରେ କୌଣସି
ମଣିଷ ବା ପ୍ରାଣୀକୁ ଗତି କରିବାର ଦେଖିଲେ ତୁମକୁ ଧରିନେବାକୁ
ପଡ଼ିବ ଯେ ଆଗରୁ କୌଣସି ଏକ ପ୍ରକାର କ୍ୟାମେରା ସାହାଯ୍ୟରେ ଗତି
କରୁଥିବା ମଣିଷ ବା ପ୍ରାଣୀର କେତେଗୁଡ଼ିଏ ବିଭିନ୍ନ ଅବସ୍ଥାକୁ
ଚିତ୍ର ଉଠା ହୋଇଥିବ । ଏହି ଚିତ୍ରକୁ ସିନେମା ଯନ୍ତ୍ର ଭିତରେ ପୁରାଇ
ପରଦା ଉପରେ ଦେଖାଇଲେ ଚିତ୍ର ଅବିକଳ ସେହି ଜୀବନ୍ତ ମଣିଷ
ବା ପ୍ରାଣୀ ଭଳି ଚଳୁଥିବା କରେ । ଡେଣୁ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଡିଆରି କରିବା
କାମକୁ ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋଟାମୋଟି ଦୁଇ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ
କରିପାରିବା । ପ୍ରଥମରେ ହେଉଛି କୌଣସି ଗତିଶୀଳ ପଦାର୍ଥର ଚିତ୍ର

ଉଠାଯାଇଥିବା ଫିଲମ୍‌କୁ ସିନେମା ଘରର ଯନ୍ତ୍ର ଭିତରେ ପୁରାଇ ପରଦା ଉପରେ ଦେଖାଇ ଅଭିନେତା ଓ ଅଭିନେତ୍ରୀଙ୍କର ଅଭିନୟ ଭଳି ଚିତ୍ର-ଗୁଡ଼ିକର ଅଭିନୟ କରାଯିବ । ଆଲୋକ ଚିତ୍ରପଟ୍ଟ ଅନୁସାରେ ଅଭିନେତା ଅଭିନେତ୍ରୀଙ୍କର ଚିତ୍ର ଉଠା ହେଉଥିବାରୁ ସିନେମାର ଏହି ଛବିଗୁଡ଼ିକ ଅଭିନେତା ଓ ଅଭିନେତ୍ରୀମାନଙ୍କ ଭଳି ଅବକଳ ଦିଶୁଥାଏ ।”

ଏହା ଶୁଣି ରାମ ପଚାରିଲା—‘ଏହି ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର କେମିତି ଉଠାଯାଏ ଅଜା ।’

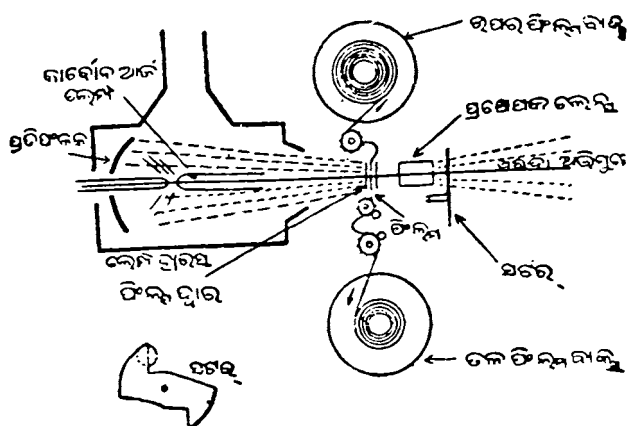
ଅଜା କହିଲେ—“ଆରେ, ତୁମେ ସବୁ ଦେଖିଛୁ ଫଟୋ ଉଠାବାଲା କିପରି କ୍ୟାମେରା ସାହାଯ୍ୟରେ ଫଟୋ ଉଠାଏ ? ସେହି

[ପ୍ରସ୍ତାପକ ଯନ୍ତ୍ର ଭିତରେ ଫିଲମ୍ କେମିତି ପୁରାଯାଇ ଦେଖାଗଲେ ଛବି ଗତିଶୀଳ ହୁଏ ତହିଁର ଚିତ୍ର]

ଫଟୋ ଉଠା କ୍ୟାମେରା ଦେଖିବାକୁ ଯେମିତି ଠିକ୍ ସେହିଭଳି ଏକ ପ୍ରକାର ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର କ୍ୟାମେରା ସାହାଯ୍ୟରେ ଅଭିନେତା ଓ ଅଭିନେତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଅଭିନୟର ଫଟୋ ଉଠାଯାଏ । ଏହି ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର କ୍ୟାମେରା ପୁଣି ଅତ୍ୟୁତ ଧରଣର, ଫଟୋ ଉଠା କ୍ୟାମେରାଠାରୁ ଏହାର କାମ

ଢେର ତପାତ୍ । ଏଥିରେ ପ୍ରାୟ ଦେଢ଼ ଇଞ୍ଚ ଓସାରର ଶହ ଶହ ଫୁଟ ଲମ୍ବର ଫିଲିମ ଭରତ ହୋଇଥାଏ । ଏହି କ୍ୟାମେରାର ଗୋଟିଏ ମୁହଁ ଥାଏ ଓ ସେହି ମୁହଁରେ ଟୁବ୍ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଲେନ୍ସ ଦିଆଯାଇଥାଏ । କ୍ୟାମେରା ମୁହଁଟି ଏପରି ଯେ ଏହା ସେକେଣ୍ଡକୁ ଖୋଲିଥର ଖୋଲେ ଓ ଖୋଲିଥର ବନ୍ଦ ହୁଏ । କ୍ୟାମେରା ଭିତରେ ଯେଉଁ ଫିଲିମ ଥାଏ, ତା'ର ପ୍ରକୃତ ଏପରି ଯେ ଏହା ଉପରେ ଯେ କୌଣସି ଛବି ପଡ଼ିଲେ, ଏହା ସେହି ଛବିକୁ ଧରି ରଖେ । କ୍ୟାମେରାର ମୁହଁର ଠିକ୍ ପଛକୁ ଏହି ଫିଲିମ୍ ଥାଏ ଓ ଏହି ଫିଲିମ୍ ଧୀରେ ଧୀରେ ରହି ଗତି କରୁଥାଏ । ଫିଲିମ୍ ର ଗତି ଓ କ୍ୟାମେରାର ମୁହଁ ଖୋଲି ଏପରି ଭାବରେ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ହୋଇଥାଏ ଯେ, କ୍ୟାମେରାର ମୁହଁ ଠିକ୍ ଯେତେବେଳେ ଖୋଲେ, ଫିଲିମ୍ ସେତେବେଳେ ଗତି ନ କରି ସ୍ଥିର ହୋଇ ରହିଯାଏ ଓ ଫିଲିମ୍ ଯେତେବେଳେ ଗତି କରେ, କ୍ୟାମେରାର ମୁହଁ ସେତେବେଳେ ବନ୍ଦ ଥାଏ । କ୍ୟାମେରାର ମୁହଁ ଖୋଲିଲେ ଅଭିନୟର ଚିତ୍ର ଯାଇ ଫିଲିମ୍ ଉପରେ ପଡ଼େ ଓ ଫିଲିମ୍ ତାରୁ ଧରି ରଖେ । ତା ପରେ ଏହି ଫିଲିମ୍ କୁ ନେଇ ନାନା ପ୍ରକାର ରସାୟନିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦ୍ଵାରା ଧରି ରଖିଥିବା

[ପ୍ରକ୍ଷେପକ ଯନ୍ତ୍ର ଆଭ୍ୟନ୍ତରସ୍ଥ ଆଲୋକ ବର୍ଣ୍ଣ ଓ ଫିଲିମ୍]

ଚିତ୍ରକୁ ଏହା ଉପରେ ଉଠାଯାଏ । ଏହି ଫିଲିମ୍ ଉପରେ ଚିତ୍ର ଆସିଗଲେ ଫିଲିମ୍ କୁ ଦେଖାଇବା ପାଇଁ ସିନେମା ଦର୍ଶନକୁ ଫୋଇ ଦିଆଯାଏ । ସିନେମା ଦେଖି ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାର ଅତି ଜଟିଳ ଯନ୍ତ୍ର

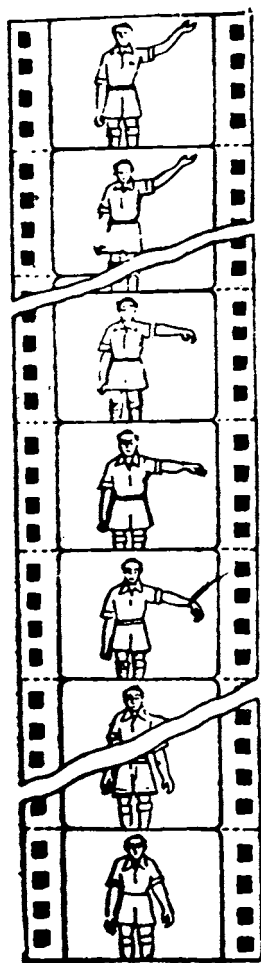
ଥାଏ । ତାକୁ କହନ୍ତି “ପ୍ରକ୍ଷେପକ ଯନ୍ତ୍ର ବା ପ୍ରୋକେଟର” । ସେହି ଯନ୍ତ୍ରରେ ଏହି ଫିଲମକୁ ପୂରନ୍ତି । ଏହି ଯନ୍ତ୍ରଟି ଏପରି ଯେ, ଏହାର ଗୋଟିଏ ମୁହଁ ଥାଏ ଓ ମୁହଁ ଉପରେ ଅତି ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଲେନ୍ସ ଥାଏ । ଏହି ପ୍ରକ୍ଷେପକ ଯନ୍ତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ କ୍ୟାମେରା ଭଳି ଫିଲମ୍ ରହି ରହି ଗତି କରୁଥାଏ । ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଉଠା କ୍ୟାମେରା ଭଳି ଏହି ପ୍ରକ୍ଷେପକ ଯନ୍ତ୍ର ଏପରି ଭାବରେ ତିଆରି ଯେ ଫିଲମ୍ ଯେତେବେଳେ ଗତି କରେ, ସେତେବେଳେ ପ୍ରକ୍ଷେପକ ଯନ୍ତ୍ରର ମୁହଁ ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଏ । ଯେତେବେଳେ ଫିଲମ୍ ସ୍ଥିର ରହେ ସେତେବେଳେ ପ୍ରକ୍ଷେପକ ଯନ୍ତ୍ରର ମୁହଁ ଖୋଲିଯାଏ । ଫିଲମ୍ ପଛଆଡ଼େ ଖୁବ୍ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଗୋଟିଏ ଆଲେକବତ୍ସ ଥାଏ । ଏହି ଆଲେକବତ୍ସର ଆଲେକ ଆସି ଫିଲମ୍ ଉପରେ ପଡ଼େ ଓ ଫିଲମ୍ ଭିତର ଦେଇ ଯାଇ ସିନେମା ଦର ଆରପାଖରେ ଥିବା ଧଳା ପରଦା ଉପରେ ପଡ଼େ । ଏହା ଫଳରେ ଫିଲମ୍‌ରେ ଯେଭଳି ଛବି ଥାଏ, ଠିକ୍ ସେହିଭଳି ଛବି ପରଦା ଉପରେ ଖୁବ୍ ବଡ଼ ଆକାରରେ ପଡ଼େ । ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର କ୍ୟାମେରାରେ ଫିଲମ୍ ଯେଉଁ ବେଗରେ ଗତି କରୁଥାଏ, ଏଠାରେ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେହି ବେଗରେ ଗତି କରେ । ଚିତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ପରଦା ଉପରେ ସେକେଣ୍ଡକୁ ଷୋଳଟି ଲେଖାଏଁ ପଡ଼ିବାରୁ ଅଭିନେତା, ଅଭିନେତ୍ରୀମାନେ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର କେମେରା ଆଗରେ ଯେପରି ଅଭିନୟ କରୁଥାନ୍ତି, ଏଠାରେ ସେମାନଙ୍କ ଚିତ୍ର ଠିକ୍ ସେହିଭଳି ଅଭିନୟ କରେ ।”

“ପ୍ରକ୍ଷେପକ ଯନ୍ତ୍ରର ମୁହଁ ଯେତେବେଳେ ବନ୍ଦ ହୋଇ ଯାଉଥିବ, ସେତେବେଳେ ତା ପରଦା ଉପରେ ଆଉ ଆଲୁଅ ପଡ଼ିପାରୁ ନ ଥିବ ଅଜା ? ତାହାହେଲେ ତ ସିନେମା ଦରର ପରଦା ପ୍ରତି ଚିତ୍ର ପରେ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ଅନ୍ଧାର ହୋଇ ଯାଉଥିବ ।” ମାଧବ ପଚାରିଲା ।

ମାଧବର ଏ କଥାକୁ ପ୍ରତିବାଦ କରି ଗୀତିକା କହିଲା—“ମିଛ କଥା, ପରଦା ଯଦି ପ୍ରତି ଚିତ୍ର ପରେ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ଅନ୍ଧାର ହୋଇ ଯାଉଥାନ୍ତା, ତାହା କ’ଣ ଆମେ ଦେଖିପାରନ୍ତୁ ନାହିଁ । କାହିଁ ସିନେମା ଦର ତ ଫିଲମ୍ ଚାଲୁ ଚାଲୁ ପରଦା କେତେବେଳେ ଅନ୍ଧାର ହୁଏନି ।”

ଅଜା ଗୀତିକା ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ ହସି ହସି କହିଲେ—“ତୁ ଠିକ୍ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରନ୍ତୁ, ମା ! କିନ୍ତୁ ମୁଁ ତୁମକୁ ସବୁ ଆଗରୁ କହିଛି ଯେ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଖିରେ ଗୋଟାଏ ଦୋଷ ଅଛି । ଏହାକୁ ପରା କହନ୍ତି ‘ବ୍ଲିଣ୍ଡ’

ସ୍ଥିରତା ଦୋଷ' । ଏହି ଦୋଷ ଯୋଗୁ ଗୋଟାଏ ଆଲୋକବିଜ୍ଞ ଯଦି ପ୍ରତି ସେକେଣ୍ଡରେ ସୋଲଥର ଲଢ଼ି ସୋଲଥର ଜଳିଉଠିବ, ତେବେ ବର୍ଷାଟି ଲଢ଼ୁଛି ବୋଲି ଆମେ ଜାଣିପାରୁବାନ ? ସିନେମା ଘରର ପରଦା ଉପରେ ପ୍ରତି ସେକେଣ୍ଡରେ ଠିକ୍ ସେହିଭଳି ସୋଲଥର ଆଲୁଅି ପଡ଼ି ସୋଲଥର ଲଢ଼ିଯାଉଥିବାରୁ ଆମ ଆଖି ତାହା ଧରିପାରେନି, ଫଳରେ ଆମକୁ ପରଦା ଉପରେ ଆଲୋକ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବରେ ପଡ଼ିବାର ଦେଖାଯାଏ ।”

[ସିନେମା ଫିଲମ୍‌ର ଏକ ଅଂଶର ଚିତ୍ର]

ପରଦା ଉପରେ ଆଲୋକ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବରେ ପଡ଼ିବାର ଦେଖାଯାଏ ।”

ଜୟନ୍ତୀ ପଚାରିଲା—“ଅଜା, ଗୋଟିଏ ଗଣ୍ଡାଲ ବସ୍ତୁର ବିଭିନ୍ନ ଅବସ୍ଥାୟ କୁ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଗୋଟିଏ ପରଦା ଉପରେ ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ପକାଇଲେ କ’ଣ ପରଦା ଉପର ଚନ୍ଦ୍ର ଗଣ୍ଡାଲ ଦିଶିବ ।”

ଅଜା କହିଲା—“ହଁ ମା ତୁମକୁ ଏସବୁ ବୁଝିବାକୁ ଅତୁଆ ଲାଗୁଛି ବୋଧହୁଏ । ହେଉ, ତୁମକୁ ଗୋଟିଏ ଉଦାହରଣ ଦେଉଛି ଶୁଣ । ମନେକର ଜଣେ ମଣିଷ ହାତ ତଳୁ ଉପରକୁ ଟେକିଲା ଓ ଏହି କାମଟି କରୁବାକୁ ଲାଗିଲା ୫ ସେକେଣ୍ଡ । ତେବେ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରରେ ଏହି ପାଞ୍ଚ ସେକେଣ୍ଡ ଭିତରେ ଲୋକଟିର କେତେଗୋଟି । ଫଟୋ ଉଠାଯିବ, ଜାଣ ? ଅଣିଗୋଟି ଫଟୋ-ଗୁଡ଼ିକୁ ପଢ଼ିବା କଲେ ଦେଖିବ ଯେ କେତେକ ଫଟୋରେ ଲୋକଟିର ହାତ ତଳେ, ଆଉ କେତେକରେ ଆଉ ଟିକିଏ ଉପରକୁ, ଆଉ କେତେକରେ ସବା ଉପରକୁ ଥିବ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହି ଅଣିଗୋଟି ଚିତ୍ରକୁ ପ୍ରକ୍ଷେପ ଯନ୍ତ୍ରରେ ପୁରୁଇ ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ପରଦା ଉପରେ

ପକାଇଲେ ତୁମେ ଏହିସବୁ ଚିତ୍ରକୁ ଗୋଟି ଗୋଟିକିଆ ନ ଦେଖି ଗୋଟିଏ ଲୋକ ତଡ଼ି ଉପରକୁ ହାତ ଉଠାଇବାର ଦେଖିବ । ଠିକ୍ ଏହି ଉଦାହରଣଟିକୁ ସବୁ ଗଢ଼ଣୀଳ ପଦାର୍ଥ, ଦୌଡ଼ୁଥିବା ମଣିଷ, ହସୁଥିବା ଲୋକ, ଉଡ଼ିଯାଉଥିବା ପକ୍ଷୀ, ନାଚ କରୁଥିବା ଝିଅ, ନେଉଥିବା ପ୍ରାଣୀ ସମସ୍ତଙ୍କଠାରେ ପ୍ରୟୋଗ କର ସେମାନଙ୍କର ଏହିସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ କିପରି ପରଦା ଉପରେ ହୋଇପାରୁଛି ଧାରଣା କରିହେବ ।

ଏହା ଶୁଣି ରାମ ପଚାରିଲା—ହଁ, ଅଜା ! ଏଥର ଆମେ ବୁଝିଗଲା ଛବି କିପରି ଚଳୁଥିଲା କରିପାରେ । ଗୋଟିଏ ଲୋକର ହାତଟିଏ ଟେକିବା ପାଇଁ ଯଦି ୮୦ ଗୋଟି ଚିତ୍ର ଉଠାଯାଏ ତେବେ ତା’ର ଦୌଡ଼ାଦୌଡ଼ି, ଖେଳାଖେଳି ପାଇଁ ତ ଡେଇଁ ଅଧିକ ଫଟୋ ଉଠାଇବାକୁ ପଡ଼ୁଥିବ ?

ଅଜା ଏଥର ଉତ୍ତର ଦେଲେ—‘ଆରେ ସେ କଥା ଆଉ କହିବାକୁ ଅଛି । ତୁମେମାନେ ଯେଉଁଦିନ ସିନେମା ଦେଖିବାକୁ ଯାଅ, ସେହିଦିନ ଏହିଭଳି କେତେ ଫଟୋ ଦେଖିଆସ ଜାଣ ? ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ଲକ୍ଷରୁ ବେଶି । ଏହି ଦୁଇଲକ୍ଷ ଚିତ୍ର ଗୋଟିଏ ଦେଉଳଞ୍ଚି ଓସାର ଓ ହଜାର ହଜାର ଫୁଟ ଲମ୍ବ ଫିଲମ୍ ଉପରେ ଉପରୁ ତଳକୁ ହୋଇ ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ସଜା ହୋଇଥାଏ । ଫିଲମ୍‌ର ଓସାର ସିନା ଦେଉଳ ଞ୍ଚି, କିନ୍ତୁ ଏଥି ଭିତରେ ଯେଉଁସବୁ ଚିତ୍ର ଥାଏ, ସେହି ଚିତ୍ରର ଲମ୍ବ ହେବ ପ୍ରାୟ ଏକ ଲକ୍ଷ ଓ ଓସାର ୩୪ ଇଞ୍ଚ ।

ଜୟନ୍ତୀ ଅନୁରୋଧ କଲା—‘ଅଜା, ସିନେମା ଫିଲମ୍ ଦେଖିବାକୁ କିପରି, ଆମକୁ ଗୋଟାଏ ଦେଖାଇଲେ ।’

ଅଜା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲାପରି କହିଲେ—‘ଆରେ ତୁମେସବୁ କ’ଣ ସିନେମା ଫିଲମ୍ ଦେଖିନ ?’ ଏତକ କହି ଆଲମାଗରୁ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ଫିଲମ୍ ଆଣିବାକୁ ଉଠିଗଲେ । ଫିଲମ୍‌ଟି ଜୟନ୍ତୀ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇଦେଇ କହିଲେ, ହେଇ ନାହିଁ । ଦେଖ, ସିନେମା ଫିଲମ୍ କିପରି ! ଏଥିରେ ଚିତ୍ର-ଗୁଡ଼ିକ କିପରି ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ସଜା ହୋଇ ରହିଛି ଲକ୍ଷ କର ।

(ପିଲାମାନେ ଜୟନ୍ତୀକୁ ଦେଉଯାଇ ସିନେମା ଫିଲମ୍‌କୁ ଦେଖିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।)

ଫିଲମ୍ ଦେଖୁ ଦେଖୁ ରେଣୁ ପଚାରିଲା, “ଅଜା ଏହି ଫିଲମ୍ ଦୁଇ ପାଖରେ କ’ଣ ସବୁ ଅଛି ?”

ଅଜା କହିଲେ—“ଏହି କଣାଗୁଡ଼ାକ ପରା ହୋଇଛି ପ୍ରସେପକ ଯନ୍ତ୍ର ଭିତରେ ଫିଲମ୍‌କୁ ଚଳାଇବା ପାଇଁ । ଏହି କଣା ନ ଥିଲେ ଫିଲମ୍ ଯନ୍ତ୍ର ଭିତରେ ରହି ରହି ଚାଲନ୍ତା କିପରି ?

ଜୟନ୍ତୀ, ଗୀତକା, କୁମୁଦ ଆଦି ପାଠି କର ଉଠିଲେ, ‘କାହିଁ, ଅଜା ଚିତ୍ରଗୁଡ଼ାକ ତ ସବୁ ଏକାପରି ଦିଶୁଛନ୍ତି ? ତୁମେ ପରା କହିଲ ଚିତ୍ରଗୁଡ଼ାକ ପରସ୍ପରଠାରୁ ଟିକିଏ ଟିକିଏ ତପାତ୍ । କାହିଁ, ଆମେ ତ କିଛି ତପାତ୍ ଦେଖିପାରୁନୁ ?’

ଅଜା କହିଲେ—“ଆରେ, ପାଖ ଦୁଇଟି ଚକକୁ ଦେଖିଲେ ତପାତ୍ କ’ଣ ଜାଣିପାରିବ ? ଫିଲମ୍ ଆଠ ଦଶଫୁଟ ଖୋଲିଯାଏ । ମୁଁ ଶ୍ରୀରେ ଥିବା ଚକ ସହିତ ୨୮ ଫୁଟ ତଳେ ଥିବା ଚକକୁ ସିନା ଭୁଲନା କଲେ ଆଖିକୁ ଦିଶିଲା ଭଳି କିଛି ତପାତ୍ ଦେଖିପାରିବ ।

ଅଜାଙ୍କଠାରୁ ଏତକ ଶୁଣି ପିଲାମାନେ ଫିଲମ୍ ଖୋଲିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ୨୮ ଫୁଟ ପରେ ଥିବା ଚକ ସହିତ ମୂଳ ଚିତ୍ରକୁ ଭୁଲନା କଲରୁ ତପାତ୍ ଭଲ ଭାବରେ ଜଣାପଡ଼ିଲା ।

ରେଣୁ ପଚାରିଲା, ‘ଅଜା, ସିନେମା ଘରକୁ ଫିଲମ୍ କ’ଣ ଏହିଭଳି ଗୁଡ଼ାହୋଇ ଆସେ ?’

‘ହଁ, ମା ହଜାର ହଜାର ଫୁଟ ଲମ୍ବର ଫିଲମ୍ ଫିତା ଭଳି ଗୁଡ଼ାହୋଇ ଗୋଟିଏ ଲୁହା ବାକ୍ସ ଭିତରେ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇ ସିନେମା ଘରକୁ ଆସେ । ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଲୁହା ବାକ୍ସରେ ଯେଉଁ ଫିଲମ୍ ଥାଏ, ସେଗୁଡ଼ିକର ଲମ୍ବ ପ୍ରାୟ ହଜାରେ ଫୁଟ ଲେଖାଏଁ ଓ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ରିଲ୍ କୁହାଯାଏ । ଯେଉଁଠି ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ତିଆରି ହୁଏ, ସେହିଠାରୁ

ଏହି ଫିଲମ୍‌ସବୁ ରିଲ୍ ଭାବରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଲୁହା ବାକ୍ସରେ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇ ସିନେମା ଦରମାନଙ୍କୁ ଯାଏ ଓ ଫିଲମ୍ ଦେଖିଯାଇଲେ ସେଗୁଡ଼ିକ ପୁଣି ଯେଉଁଠୁ ଆସିଥାଏ, ସେଠାକୁ ଚାଲିଯାଏ ଓ ସେଠାରୁ ପୁଣି ଅନ୍ୟତ୍ର ଯାଏ ।”

ରେଣୁ ପଚାରିଲା—“ଏହି ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର କେଉଁଠି ତିଆରି ହୁଏ ଅଜା ?”

“ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ତିଆରି ହୁଏ ଷ୍ଟୁଡ଼ିଓମାନଙ୍କରେ ।” ଅଜା ଉତ୍ତର ଦେଲେ—

ରେଣୁ ପୁଣି ପଚାରିଲା—“ଷ୍ଟୁଡ଼ିଓ କ’ଣ ?”

ଅଜା କହିଲେ—ତୁମେମାନେ ସିନେମାରେ କୌଣସି ନାଟକ ଦେଖିଲବେଳେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଥିବ ଯେ ନାଟକର ବିଷୟବସ୍ତୁ ନେଇ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନ ଦେଖା ହୋଇଥାଏ । ମନେକର କୌଣସି ନାଟକରେ ଅଭିନେତା ଓ ଅଭିନେତ୍ରୀ ଗୋଟିଏ ଉଦ୍ୟାନରେ ବୁଲୁ ବୁଲୁ ପୋଖରୀ କୂଳରେ ଯାଇ ବସିଲେ । ସେମାନେ ସେଠାରେ କିଛି ସମୟ ବସିଯାଇ ଗୋଟିଏ ନାଳରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେଠାରୁ ଦରକୁ ଫେରି ଆସି ଘରେ ଗୀତ ଗାଇଲେ, ନାଚିଲେ ବା ଖାଇଲେ ।

ନାଟକରେ ଯେଉଁ ଯେଉଁ ଘଟଣା ଥାଏ, ସେହି ଘଟଣାସବୁ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରରେ ଦେଖା ହୋଇଥାଏ । ତେଣୁ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ତିଆରି କଲବେଳେ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ନିର୍ମାତାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଅନେକ ସମୟରେ ଅଭିନେତା ଓ ଅଭିନେତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ଉପରେକ୍ରମ ସବୁ ସ୍ଥାନକୁ ନେଇ ଅଭିନୟ କରାଇବା ସମ୍ଭବପର ହୁଏନି । ତେଣୁ ଏହି ଅସୁବିଧାକୁ ଏଡ଼ିବା ଯାଇଁ ଚିତ୍ର-ନିର୍ମାତାମାନେ ଗୋଟିଏ ଷ୍ଟୁଡ଼ିଓ କରିଥାନ୍ତି । ଏହି ଷ୍ଟୁଡ଼ିଓ ସାଧାରଣତଃ ତିଆରି କରାଯାଇଥାଏ କୋଡ଼ିଏ ପଚାଶ ମାଣ ଜମି ଉପରେ । ଏହା ଭିତରେ ଉଦ୍ୟାନ କରାଯାଇଥାଏ, ପୋଖରୀ ଖୋଳା ହୋଇଥାଏ, ନାଳ ଉପରେ ପୋଲ କରାଯାଇଥାଏ, କୂର୍ତ୍ତି ମ ଝରଣା ଓ ଗୋଟିଏ ବ’ଟା ଘର ମଧ୍ୟ କରାଯାଇଥାଏ । ତେଣୁ ନାଟକରେ ଯେଉଁ ଦୃଶ୍ୟ ଦରକାର ପଡ଼େ,

ଚିତ୍ରନିର୍ମାତାମାନେ ଅନ୍ୟ କେଉଁଠିକି ନ ଯାଇ ସେହି ଷ୍ଟୁଡିଓରେ ସେଇ ଦୃଶ୍ୟ ତିଆରି କରି ପାରନ୍ତି । ଅଭିନେତା ଓ ଅଭିନେତ୍ରୀମାନେ ସାଧାରଣତଃ ଏହି ଷ୍ଟୁଡିଓରେ ଅଭିନୟ କରନ୍ତି । ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର କ୍ୟାମେରା ସାହାଯ୍ୟରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଷ୍ଟୁଡିଓ ଭିତରେ ଉଠାଯାଏ ।”

ଷ୍ଟୁଡିଓ ଭିତରେ ସବୁ ପ୍ରକାର ଦୃଶ୍ୟ କ’ଣ ରଖାଯାଇଥାଏ ?”
ରାମ ପଚାରିଲା—

“ନାହିଁରେ ବାବା; ବହୁଳ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ନାଟକରେ ତୁମେ ଯେଉଁ ସବୁ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖ, ସେସବୁ ଦୃଶ୍ୟ ଷ୍ଟୁଡିଓ ଭିତରେ ରଖିବା ସମ୍ଭବପର ହୁଏନି । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ ତୁମେ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରରେ ଦେଖ, ହାଉଡା ଷ୍ଟେସନ, ତାଜମହଲ, ହାଉଡା ପୋଲ କିମ୍ବା କଲକତା, ବମ୍ବେ ସହର । ଏଗୁଡ଼ିକ ତ ଷ୍ଟୁଡିଓ ଭିତରେ ରଖିବା ସମ୍ଭବପର ହେବନି । ତେଣୁ ଅନେକ ସମୟରେ ଦୃଶ୍ୟ ଅନୁସାରେ ଷ୍ଟୁଡିଓ ବାହାରେ ମଧ୍ୟ ଚିତ୍ର ଉଠାଯାଇଥାଏ ।”

ମୁକୁନ୍ଦ ପଚାରିଲା — “ଅଜା, ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରରେ ଅମେ ବେଳେ ବେଳେ ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର କୋଠାଘର, କେଡ଼େ ବଡ଼ ପ୍ରାସାଦ, ରାଜନୀତି, ଅତି ଆଧୁନିକ ଧରଣର ଶୟନକକ୍ଷ ଓ ବୈଠକଶାଳା ସବୁ ଦେଖୁ ସେଗୁଡ଼ିକ କ’ଣ ସବୁ ଷ୍ଟୁଡିଓ ଭିତରେ ଥାଏ ?”

ଏହା ଶୁଣି ପିଲାଏ ପାଟିକରି ଉଠିଲେ— “ସତେ ଅଜା, ଷ୍ଟୁଡିଓ ଭିତରେ ଭିତରେ ସେଗୁଡ଼ିକ କ’ଣ ଥାଏ ? ତାହାହେଲେ ଷ୍ଟୁଡିଓ ତ ଦେଖିବାକୁ ଅତି ସୁନ୍ଦର ହୋଇଥିବ ?

— “ନାହିଁରେ ପିଲେ, ଷ୍ଟୁଡିଓରେ ସେସବୁ କିଛି ନ ଥାଏ କିମ୍ବା ସେଭଳି ବଡ଼ ବଡ଼ ପ୍ରାସାଦ ବା ରାଜନୀତିରେ ଚିତ୍ର କେବେ ଉଠା ହୋଇ ନ ଥାଏ ।”

“ଆମେ ଆଉ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖୁଛେ କିପରି ?”—ପିଲାଏ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଅଜାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇଲେ ।

—‘ସେସବୁ କାଗଜପଟା, ପିରବୋର୍ଡ଼ରେ ଡିଆର ହୋଇ-
ଥାଏରେ ପିଲେ । କାଗଜପଟା ଓ ପିରବୋର୍ଡ଼କୁ ଘରର କାନ୍ଥ ଭଳି
ଠିଆ କରାଇ ସେଥିରେ ନାନା ପ୍ରକାରର ରଙ୍ଗ ବୋଳି ଚିତ୍ର କରାଯାଇ
ଅବିକଳ ରାଜନୀତିର କିମ୍ବା ବଡ଼ ବଡ଼ ପ୍ରାସାଦ ଭଳି କରାଯାଇଥାଏ ।’

ଅଜାଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ପିଲାଏ ଚମକ ଉଠିଲା ପରି କହିଲେ—‘ନାହିଁ
ଅଜା, ଆପଣ ମିଛ କହୁଛନ୍ତି । କାଗଜ ପଟା ଉପରେ ରଙ୍ଗ ବୋଳି କ’ଣ
ଏଡ଼େ ସୁନ୍ଦର କୋଠାଘର, ବଡ଼ ବଡ଼ ପ୍ରାସାଦ, ଆଦି ଡିଆର କରି
ହେବ ?’

ପିଲାଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ଅଜା ହସିଲେ—‘ଆରେ ନ ହେବ କାହିଁକି ?
ଏଥିରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବାର କ’ଣ ଅଛି ? ପ୍ରକୃତ କୋଠାଘର ଓ କାଗଜ
ପଟାରେ ଡିଆର କୋଠାଘରର ତପାତ୍ କ’ଣ ଚିତ୍ରରେ ବୁଝିହେବ ?
ଶୁଣି ଓ ମାନଙ୍କରେ ଏପରି ଦକ୍ଷ କାରିଗର ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି
କାଗଜ ପଟାରେ ଏଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ତାଳମହଲ ଠିଆ କରାଇଦେଇ ପାରିବେ,
ଯା’ର ଚିତ୍ର ପ୍ରକୃତ ତାଳମହଲର ଚିତ୍ରଠାରୁ କୌଣସି ଗୁଣରେ ନ୍ୟୁନ
ହେବନି । କାଗଜପଟା ତାଳମହଲର ଚିତ୍ର ଓ ତୁମର ପ୍ରକୃତ ତାଳମହଲର
ଚିତ୍ର ଭିତରେ ତପାତ୍ ଜାଣିବ କିପରି ? ସେମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଶହ ଶହ
ପ୍ରକାର ରାଜ ନୀତିର, ପ୍ରାସାଦ, ଶୟନକକ୍ଷ ଆଦି ଡିଆର କରିବା କିଛି
କଷ୍ଟକର ନୁହେଁ । ତୁମେମାନେ ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା ଜାଣିଛ ନା,
ସେମାନେ କାଗଜ ପଟାରେ ଏହି ଯେଉଁ ସବୁ ନୀତିର, ଘର ଦ୍ଵାର ଆଦି
ଡିଆର କରିଥାନ୍ତି, ତାହା କ’ଣ ପ୍ରକୃତରେ ନୀତିର କିମ୍ବା ଘର ଭଳି
ହୋଇଥାଏ କି ? କେତେକ ଘର ବା କୋଠାଘର ଦୁଇପଟ କାନ୍ଥ ଥାଏ
ଆଉ ଦୁଇପଟ ନ ଥାଏ । କାନ୍ଥର ଡିନପଟ କାନ୍ଥ ଥାଏ ତ କାନ୍ଥର
ବିଲକୁଲ ଗୁଡ଼ ନ ଥାଏ । ନୀତିରର ଯଦି ଦୁଇ ପାଖ ଥାଏ, ତେବେ ଆଉ
ଦୁଇପାଖ ଖୋଲା । ପଟୋ ଉଠାଇଲାବାଲା ନିଜ ବାହାଦୁରୀରେ ଏଭଳି
ଭାବରେ ପଟୋ ଉଠାଏ ଯେ ଯେଉଁ ପାଖରେ କାନ୍ଥ ନାହିଁ ତାହା ତମକୁ
ଦେଖାଯାଏନି । ଅନେକ ସମୟରେ କୋଠାଘର ବା ଘରଗୁଡ଼ିକର ଉପର
ଜାଣିଶୁଣି ମେଲ କରାଯାଇଥାଏ । ସୁବିଧାରେ ବିଜୁଳି ଆଲୁଅ ଘରେ
ପଶିବା ପାଇଁ । ଭଲ ଆଲୁଅ ନ ହେଲେ ଘର ଭିତର ଜିନିଷର ଭଲ ଚିହ୍ନ

ଉଠିବ କିପରି ? ଘର ଭିତରେ ଅଭିନୟ କରୁଥିବା ଅଭିନେତା,
ଅଭିନେତ୍ରୀମାନେ ଦର୍ଶକମାନଙ୍କୁ ପରସ୍ପାର ଦିଶିବେ କିପରି ?

ରାମ ପଚାରିଲା—‘ଶ୍ଯୁଡ଼଼ରେ ବଜୁଳ ଆଲୁଅର ଦରକାର କ’ଣ
ଅଜା ? ଚିନ୍ତାଗୁଡ଼ିକ ତ ଦିନରେ ଉଠା ହେଉଥିବ ?’

ଅଜା ଉତ୍ତର ଦେଲେ—‘ଆଉ ଶ୍ଯୁଡ଼଼ ଭିତରେ କ’ଣ ଚିନ୍ତା
ସବୁବେଳେ ଦିନରେ ଉଠାଯାଏ ? ଅଧିକାଂଶ ଚିନ୍ତା ପରା ରାତିରେ
ଉଠାଯାଇଥାଏ । ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ନାଟକରେ ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯେଉଁସବୁ
ଅଭିନୟକୁ ଦିନରେ ହେଲଭଲ ଦେଖ, ସେଗୁଡ଼ିକରୁ ଅଧିକାଂଶ ପରା
ରାତିରେ ଉଠା ହୋଇଥାଏ । ଯେଉଁ ଅଭିନୟଗୁଡ଼ିକ ସାଧାରଣତଃ
ଶ୍ଯୁଡ଼଼ ବାହାରେ ଉଠାଯାଏ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସାଧାରଣତଃ ଦିନରେ ଉଠା-
ଯାଇଥାଏ । ରାତିରେ ଚିନ୍ତା ଉଠାଇବାକୁ ହେଲେ ଅଭିନୟ ସ୍ଥାନକୁ ପୁଣି
ଦିନ ଭଳି ଉଜ୍ଜଳ କରିବାକୁ ପଡ଼େ । ସେଥିପାଇଁ ପରା ଦରକାର ପଡ଼େ
କେତେ ପ୍ରକାର ଖୁବ୍ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ବଜୁଳ ଆଲୁଅ ବଜା । ଶ୍ଯୁଡ଼଼ ଭିତରେ
କେତେ ପ୍ରକାର ଆଲୋକବଜା ଯେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ, ତା’ର
କଳନା ନାହିଁ । ଫୁଡ଼୍ ଲାଇଟ୍, ଆର୍ଚ୍ ଲାଇଟ୍, ସ୍କାଇ ଲାଇଟ୍,
ଇନ୍‌କେଣ୍ଡ୍ରସେଣ୍ଡ୍ ଲାଇଟ୍ ପ୍ରଭୃତି ପ୍ରାୟ ରୁଲିଶ ପରୁଶ ପ୍ରକାରର ସୂର୍ଯ୍ୟ
ଭଳି ଉଜ୍ଜଳ ଲାଇଟ୍ ସାଧାରଣତଃ...ଏଥିରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇ-
ଥାଏ । ଏଗୁଡ଼ିକ ଏତେ ଉଜ୍ଜଳ ଯେ ଏଥିରୁ ଗୋଟିଏ ଦୁଇଟି ଜାଳିଲେ
ଦିନ ଭଳି ଆଲୁଅ ହୋଇଯିବ । ଏହି ସବୁ କୃତ୍ରିମ ଆଲୁଅ
ସାହାଯ୍ୟରେ ଅନ୍ଧାର ରାତିରେ ଚିତ୍ର ଉଠା ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର
ଦେଖିଲାବେଳେ ତୁମକୁ ଏହା ଦିନ ଭଳି ଦିଶେ ।

ଏ କଥା ଶୁଣି ଜୟନ୍ତୀ ପଚାରିଲା—‘ଅଜା, ଚିନ୍ତାଗୁଡ଼ିକ ଦିନରେ
ଉଠା ନ ଯାଇ ରାତିରେ ଉଠାଯାଏ କାହିଁକି ? ରାତିରେ ଉଠାଇବାତ
ବଡ଼ ଗୋଳମାଳ କଥା, ଅଥବା ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚ ସିନା ?’

‘ତା’ର କାରଣ ଦେଉ ଅଛି ମା । ତୁମ୍ଭେମାନେ
ଜାଣନା ବୋଧହୁଏ, ଆମର ଅଧିକାଂଶ ଅଭିନେତା ଓ ଅଭିନେତ୍ରୀ,
ଯେଉଁମାନେ ସିନେମା ଘରର ରୂପେଲି ପରଦା ଉପରେ ଏଡ଼େ ସୁନ୍ଦର
ଦିଶନ୍ତି, ସେମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ସେତେ ସୁନ୍ଦର ନ ଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ

ସୁନ୍ଦର କରିବା ନିମିତ୍ତ ବଡ଼ଲ ରକମର କୃଷିମ ସାଜସଜ୍ଜାରେ ସଜାଇବାକୁ ପଡ଼େ । ସେ ପାଉଁର ଫିମ୍ ଆଦି ଯେତେ ଯାହା ଅଛି, ତାହା ସେମାନଙ୍କ ମୁହଁରେ ନ ବୋଲିଲେ ସେମାନେ ସୁନ୍ଦର ଦିଶନ୍ତି ନାହିଁ । ଦିନ ଆଳୁଅରେ ଏହି ସବୁ କୃଷିମ ସାଜସଜ୍ଜା ଧରପଡ଼ିଯିବ ବୋଲି ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ନିର୍ମାତାମାନେ ରାତିକୁ ଅଧିକ ପସନ୍ଦ କରିଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ଆହୁରି ଜାଣନ୍ତି ଯେ ସେମାନଙ୍କ ଅଭିନେତା ଓ ଅଭିନେତ୍ରୀମାନଙ୍କର ସୁନ୍ଦର ମନମତାଣିଆ ଚେହେରା ଓ ଅଭିନୟ ଉପରେ ସେମାନଙ୍କର ପଇସା ବେଜଗାର ନିର୍ଭର କରେ । ତେଣୁ ସେମାନେ ଏହିସବୁ କୃଷିମ ସାଜସଜ୍ଜା, ତା ସହିତ ସୁନ୍ଦର ଶାଢ଼ୀ, ବ୍ଲାଉଜ, ସୁଟ୍ ପେଣ୍ଟ ଆଦି ସାହାଯ୍ୟରେ ଅଭିନେତା ଓ ଅଭିନେତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ସୁନ୍ଦର କରି ସଜାଇ ଆମକୁ ଦେଖାଇଥାନ୍ତି । ଆହୁରି ପୁଣି ଭଲ ଭାବରେ ଫଟୋ ଉଠାଇବାକୁ ହେଲେ ଅଭିନେତା ଓ ଅଭିନେତ୍ରୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ବଡ଼ଲ କୋଣରୁ ଆଲୋକ ପକାଇବା ଦରକାର । ଏହି ଆଲୋକ ପକାଇବା ଦିଗ ଓ ଫଟୋଉଠାଳୀର ଫଟୋ ଉଠାଇବା କାଇବା ଯୋଗୁଁ ଅସୁନ୍ଦର ଅଭିନେତା ବା ଅଭିନେତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ଲୋକଙ୍କ ଆଗରେ ସୁନ୍ଦର କରି ଦେଖାଇ ହେବ । ତେଣୁ ଏହି ଆଲୋକ ପକାଇବା ଓ ସେମାନଙ୍କ ଚେହେରାକୁ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ଉଠାଇବା ପାଇଁ ରାତି ଉଛୁସ୍ତ ସମୟ । ତା’ ପରେ କୃଷିମ ଆଲୋକର ଉଜ୍ଜଳତା ଯୋଗୁଁ କ୍ୟାମେରା ସାହାଯ୍ୟରେ ଭଲ ଫଟୋ ଉଠାଇବା ସୁବିଧାଜନକ ହୁଏ । ପୁଣି ଏହି କୃଷିମ ଘର ନକଲି ଉଦ୍ୟାନ, କାଠପଟାର ରାଜ ନଅର, କାଠ ବାଉଁଶ ଡିଆର ଓ ତା’ ଉପରେ ରଙ୍ଗ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିରାଟ ରାଜପ୍ରସାଦ ଆଦି ଯାହା ଷ୍ଟୁଡ଼ିଓମାନଙ୍କରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ, ସେଗୁଡ଼ିକର ଚିତ୍ରକୁ ଦିନ ଆଳୁଅରେ ଉଠାଇଲେ ସେ ସବୁର କୃତ୍ରିମତା ଧରପଡ଼ି ଯିବାର ସମ୍ଭାବନା ବେଶି । ଏହିସବୁ କାରଣରୁ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ନିର୍ମାତାମାନେ ଦିନ ଅପେକ୍ଷା ରାତିରେ ଚିତ୍ର ଉଠାଇବାକୁ ସୁବିଧା ମନେ କରନ୍ତି ।”

କୁମାର ପରୁରଲ—“ଅଜା, ଷ୍ଟୁଡ଼ିଓରେ ଚିତ୍ର ଉଠାହେଲେ ପରେ ପରେ ଏହା କଣ ସିନେମା ଘରକୁ ପଠାଯାଏ ।

“ନାହିଁରେ ବାବା । ଏହା ସିନେମା ଘରକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ଏହା ଉପରେ ଆହୁରି କେତେ କାମ କରାଯାଏ । ସେ କଥା ତୁମେ ବଡ଼ ହେଲେ

ବୁଝିବ । ସବୁ କାମ ଶେଷ ହେଲେ ଏହା ବିଭିନ୍ନ ସିନେମା ଦରକୁ
ପଠାଯାଏ ।”

“ସିନେମା ଗୃହରେ ଆମେ ଯେଉଁ ସବୁ ନାଟକ ଦେଖୁ, ସେ-
ଗୁଡ଼ିକର ହାରାହାରି ଲମ୍ବ କେତେ ?” କୁମାର ପଚାରିଲେ—

“ସିନେମାରେ ଫିଲ୍ମ ଦେଖାଯିବା ପୂର୍ବରୁ ଫିଲ୍ମର ଲମ୍ବ
କେତେ ପରି ଦେଖାଯାଇଥାଏ । ତୁମେ ସେ ସବୁ କ’ଣ ଦେଖିବ ? ଆମ
ଦେଶରେ ଯେଉଁଠି ଫିଲ୍ମ ତିଆରି ହୁଏ, ସେଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରାୟ ୧୦।୧୧
ହଜାର ଠାରୁ ୧୪।୧୫ ହଜାର ଫୁଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲମ୍ବାଥାଏ ।” ଅଜା
କହିଲେ—

“ଏତେ ଲମ୍ବା ଫିଲ୍ମଟି ଗୋଟିଏ ରିଲ୍‌ରେ ଆସୁଥିଲେ ରିଲ୍‌ଟି
ଖୁବ୍ ବଡ଼ ହେଉଥିବ ?” କୁମାର ପଚାରିଲେ—

“ଏତେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଫିଲ୍ମଗୁଡ଼ିକ କ’ଣ ଗୋଟିଏ
ରିଲ୍‌ରେ ଆସେ ? ଏହାପରି ଭାଗ ଭାଗ ହୋଇ ହଜାରେ ଫୁଟ ଲମ୍ବର
କେତେଗୁଡ଼ିଏ ମିଲ୍‌ରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇ ବାକ୍ସ ଭିତରେ ଭରତି ହୋଇ
ଆସେ । ତଳଟି ଦେଖାହେବା ପୂର୍ବରୁ ଯେଉଁଠାରେ ଫିଲ୍ମର ଲମ୍ବ
ଲେଖାଥାଏ, ତାହାର ଠିକ୍ ଡାହାଣ ପଟକୁ ଏହା କେତୋଟି ରିଲ୍‌ରେ
ବିଭକ୍ତ ତାହା ମଧ୍ୟ ଲେଖା ହୋଇଥାଏ । ତୁମ୍ଭେମାନେ କ’ଣ ସେ ସବୁକୁ
ନଜିର ଦିଅନ୍ତି ? ଏଥର ସିନେମା ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ ସେସବୁ ଲକ୍ଷ
କରିବ । ପୁଣି ତୁମେ ଶୁଣିଛ କୌଣସି ରିଲ୍‌ରେ ଥିବା ଫିଲ୍ମର ଲମ୍ବ
ହଜାରେ ଫୁଟରୁ ବେଶି ହେବନି । ଏହି ହେତୁରୁ ତଳଟି ନାଟକଗୁଡ଼ିକ
ସାଧାରଣତଃ ଷୋଳ, ସତର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରିଲ୍‌ରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇ
ଆସିଥାଏ ।”

“ସିନେମା ଗୃହରେ କ’ଣ ଥରକେ ଗୋଟିଏ ରିଲ୍‌କୁ ପ୍ରକାଶକ
ସିଲ୍‌ରେ ପୁରାଇ ଦେଖାଯାଏ ?” ତେଣୁ ପଚାରିଲେ—

“ହଁ, ମା’ ଗୋଟିଏ ରିଲ୍ ।”

“ତା’ହେଲେ ତ ଗୋଟିଏ ରିଲ୍ ଶେଷ ହୋଇଗଲେ ଆଉ ଏକ

ରିଲକୁ ପ୍ରକ୍ଷେପକ ଯନ୍ତ୍ରରେ ପୁରାଇବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଫିଲିମ୍ ଦେଖା ବନ୍ଦ କରିବାକୁ ପଡ଼ୁଥିବ ଅଜା ?” ଜୟନ୍ତୀ ପଚାରିଲା ।

“ଆଜ୍ଞା କଥାଟିଏ ପଚାରିଛୁ ମା’ । ଆମେ ସେତେବେଳେ ନୂଆ ନୂଆ ଫିଲିମ୍ ଦେଖିଥିଲୁ, ସେତେବେଳେ ଛବିଗୁଡ଼ାକ କଥା କହୁ ନ ଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ସିନେମା କମ୍ପାନୀମାନେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକ୍ଷେପକ ଯନ୍ତ୍ର ଧରି ଗୋଟିଏ ଯାଗାରୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଯାଗାକୁ ବୁଲି ବୁଲି ସିନେମା ଦେଖାଉଥିଲେ । ସେମାନେ ଯେଉଁଠି ନାଟକ ଦେଖାଉଥିଲେ, ସେଠାରେ ପ୍ରତି ରିଲ୍ ପରେ ଅଭିନୟ ବନ୍ଦ କରୁଥିଲେ । ଆମେ ସବୁ ସେତେବେଳେ ସିନେମା କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ଭାରି ଚିଡ଼ୁଥିଲୁ । ଚିଡ଼ିଲେ କ’ଣ ହେବ, ସେମାନଙ୍କର ତ ଦୁଇଟା ଯନ୍ତ୍ର କରିବାକୁ ସମ୍ଭବ ନ ଥାଏ । ତେଣୁ ସେମାନେ କରିବେ କ’ଣ ? ଆଜିକାଲି କିନ୍ତୁ ସେ ଅବସ୍ଥା ବଦଳିଗଲାଣି । ବଡ଼ ବଡ଼ ଧନୀଲୋକ ସିନେମା ଘର ତିଆରି କଲେଣି । ସେମାନେ ଆଜି-କାଲି ଗୋଟିଏ ଯନ୍ତ୍ର ବଦଳରେ ଦୁଇଟା ଯନ୍ତ୍ର ସିନେମା ଘରେ ରଖିଥାନ୍ତି । ଏହାଦ୍ୱାରା ଗୋଟିଏ ଫିଲିମ୍ ଦେଖାଯାଉଥିବା ବେଳେ ଆଉ ଯନ୍ତ୍ରଟିରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ରିଲକୁ ପୁରାଇ ସଜାଡ଼ି ରଖାଯାଇଥାଏ । ପ୍ରଥମ ପ୍ରକ୍ଷେପକ ଯନ୍ତ୍ରର ଫିଲିମ୍ ଠିକ୍ ସରି ଆସିଲାବେଳକୁ ଦ୍ୱିତୀୟ ଯନ୍ତ୍ରର ଫିଲିମ୍ ଦେଖାଇ ଦିଆଯାଏ । ତେଣୁ ସିନେମା ଦେଖୁଥିବା ଲୋକେ ଜାଣିପାରନ୍ତିନା କେତେବେଳେ ଗୋଟିଏ ରିଲ୍ ଶେଷ ହୋଇ ଅନ୍ୟଟି ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ପ୍ରତି ନାଟକରେ ବାର ଚଉଦ ରିଲ୍ ବଦଳିଲେ ମଧ୍ୟ ସାରା ନାଟକଟି ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ରିଲ୍‌ରୁ ହେଲାଭଳି ଜଣାପଡ଼େ ।” ଅଜା କହିଲେ—

“ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରରେ ତେଲେ ବେଳେ ଖୁବ୍ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଘଟଣାସବୁ ଘଟେ । ଜଣେ ଲୋକ ଗୋଟିଏ ଖୁବ୍ ବଡ଼ କୋଠା ଉପରୁ ତଳକୁ ଡେଇଁପଡ଼େ । ବାଘ, ସିଂହ ସହର ବନ୍ଦରେ ଲଢ଼ାଇ କରେ । ବଡ଼ ବଡ଼ ପାହାଡ଼ ଉପରୁ ଖରସୋଟା ନଈକୁ ଡେଇଁପଡ଼ି ପହଞ୍ଚି ପଳାଇ ଆସେ । ବେଳେ ବେଳେ ଜଣକ ଭଳି ଦୁଇଜଣ ଅଭିନେତା ବା ଅଭିନେତ୍ରୀ ଗୋଟିଏ ଦୃଶ୍ୟରେ ଅଭିନୟ କରନ୍ତି । ଏସବୁ କିପରି ହୁଏ ଅଜା ? ଏତେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଦୁଃସାଧ୍ୟ କାମକୁ ଅଭିନେତା ଓ ଅଭିନେତ୍ରୀମାନେ କରନ୍ତି କେମିତି !” ଜୟନ୍ତୀ ପଚାରିଲା—

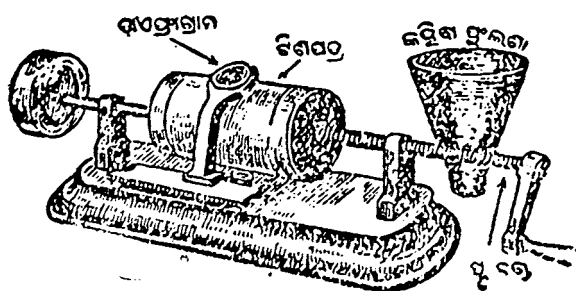
“ନାହିଁରେ ପିଲାଏ, ତୁମ ଅଭିନେତା ଓ ଅଭିନେତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ଏତେ ବଡ଼ ବଡ଼ କାମ କରିବାକୁ ପଡ଼େ ନାହିଁ । ସେ ସବୁ ହେଉଛି ଫଟୋ ଉଠାଳୀର ବାହାଦୁରୀ । ସେ ନାନା ପ୍ରକାରର କୌଶଳରେ ଏସବୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କାମ କରିପାରେ । ବଡ଼ ହେଲେ ତୁମେ ସେସବୁର କାଇଦା କଟକଣା ଗୁଝିପାରିବ । ଏହାକୁ ଜଂରାଙ୍ଗରେ କହନ୍ତି **ଟ୍ରିକ୍ ଫଟୋଗ୍ରାଫି** ।”

“ଅଜା, ଆଉ ଗୋଟିଏ ଅସଲ କଥା ତ ଆମକୁ କହିଲନାହିଁ ? ଛବି କଥା କହେ କିପରି ? ସେକଥା ତ ଆମେ ମୋଟେ ଜାଣି ପାରିଲୁନା ।” କୁମାର ପଚାରିଲା—

“ଆରେ ସତେ ତ, ଏତେ ବଡ଼ କଥାଟା ମୁଁ ତୁମକୁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କହିନି । ସେ ତ ଅଦ୍ଭୁତ ମଜା କଥା ଛବି ମଣିଷ ଭଳି କଥା କହିଲେ ତୁମକୁ କିଭଳି ଲାଗେ କହିଲ ?”

ଭାରି ମଜା ଲାଗେ ଛବିଗୁଡ଼ାକ କଥା କହିଲେ । ସେମାନେ ମଣିଷଙ୍କ ଭଳି ଅବିକଳ କଥା କହନ୍ତି କେମିତି ଅଜା ?” ରେଣୁ ପଚାରିଲା—

“ଆରେ, ସେଥିରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବାର କ’ଣ ଅଛି ? ତୁମେ ସବୁ ଗ୍ରାମୋଫୋନ୍ ବାଜିବା ତ ଶୁଣିଥିବ । ଗ୍ରାମୋଫୋନ୍ ଭଳି ଜୀବନ

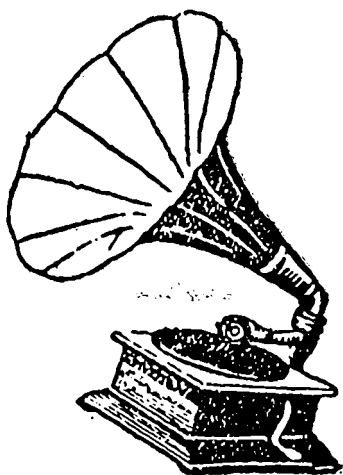

(ଏଡ଼ିସନଙ୍କ ଉଦ୍ଭାବିତ ଫୋନୋଗ୍ରାଫ୍ ଯନ୍ତ୍ର)

ନ ଥିବା ଜନପତି ଅବିକଳ ମଣିଷ ସ୍ଵରରେ କଥା ଗୀତ ଗାଏ କେମିତି କହିଲେ ବେଢ଼ିଓ ଗୁଣି ତ ମଣିଷ ଭଳି କଥା କହେ ?”

‘ହଁ, ସତେ ଅଜା, ଆମେ ସେସବୁ କେମିତି ହୁଏତ ଜାଣିନାହୁଁ । ଆମକୁ ଆଗେ କହିଲ ଗ୍ରାମୋଫୋନ୍ ଠିକ୍ ମଣିଷ ଭଳି କଥା କହେ କିପରି ? ଆହୁରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା ଅଜା, ଗ୍ରାମୋଫୋନ୍ ବା ରେକର୍ଡର ସ୍ବର ଠିକ୍ ମଣିଷର ସ୍ବର ଭଳି ଶୁଭେ । ତେର ଦିନ ତଳେ ଥରେ ବିନୋବାଜାଙ୍କ ସଭାରେ ନିମାଇଁଚରଣ ହରିଚନ୍ଦନ ଗୀତ ଗାଉଥିଲେ । ମୁଁ ତାଙ୍କ ପଛଆଡ଼େ ଠିଆହୋଇ ଶୁଣୁଥିଲି । ତାଙ୍କ ସ୍ବର ଯେମିତି, ତାଙ୍କ ଗୀତ ଯେତେବେଳେ ଗ୍ରାମୋଫୋନ୍‌ରେ ବାଜେ, ଅବକଳ ସେହିଭଳି ଶୁଭେ । ଯନ୍ତ୍ରଟା କେମିତି ତାଙ୍କ ସ୍ବରକୁ ଅବକଳ ନକଲ କରେ କହିଲ ଅଜା ।

‘ସେ କଥା ମୁଁ ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଆଉ ଦିନେ କହିବି । ତେବେ ଏତକ ଜାଣିରଖ ଯେ ଗ୍ରାମୋଫୋନ୍‌ରେ ଯେଉଁ ଗୀତ ବାଜେ, ସେହି ଗୀତ ଗ୍ରାମୋଫୋନ୍‌ରେ ବାଜୁଥିବା ରେକର୍ଡରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଗୋଟିଏ ରେକର୍ଡକୁ ଭଲଭାବରେ ଆଲୁଥିଲେ ନିଶ୍ଚୟ କଲେ ଦେଖିପାରିବ ଯେ ଏଥିରେ ସରୁ ସରୁ ଗାରସବୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ଏହି ସରୁ ସରୁ ଗାର ଭିତରେ ଗୀତଟି ଏପରି ଭାବରେ ଥାଏ ଯେ ଏହି ଗାର ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ସରୁ କଣ୍ଟାକୁ ଧୁରାଇ ରେକର୍ଡକୁ ଘୁରାଇଲେ ସରୁ କଣ୍ଟାକୁ ଲଗିଥିବା ସାଉଣ୍ଡ ବାଜୁଥିବା ଭିତରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଥିବା ଗୀତ ବାଜି ଉଠେ ।”

(ଗ୍ରାମୋଫୋନ୍‌ର ଯନ୍ତ୍ର)

‘ସାଉଣ୍ଡବାଜୁ କାହାକୁ କହୁଛନ୍ତି ଅଜା ।’ ରେଣୁ ପଚାରିଲା—

‘ତୁ ମା ଗ୍ରାମୋଫୋନ୍ ଦେଖିଛୁ । ଘୁରୁଥିବା ରେକର୍ଡ ଉପରେ ସରୁକଣ୍ଟା ଲଗିଥିବା ଗୋଟିଏ ଯନ୍ତ୍ର ରହି ନଥାଏ ? ତାକୁ କହିନ୍ତି ସାଉଣ୍ଡ

ବକ୍ସ । ସେଥିରେ ଏପରି କୌଶଳ କରାଯାଇଛି ଯେ କଣ୍ଟାଟି ରେକର୍ଡ଼ର ସରୁ ସରୁ ଗାର ଭିତରେ ଯାଉ ଯାଉ ଯେପରି ଭାବରେ ଥରବ, ସାଉଣ୍ଡବକ୍ସରେ ଶବ୍ଦ ଠିକ୍ ସେଇଭଳି ଭାବରେ ଶବ୍ଦ ଉତ୍ପନ୍ନ ହେବ । ତେଣୁ ରେକର୍ଡ଼ ଉପରେ ଯେପରି ଭାବରେ ଗୀତ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଥିବ, କଣ୍ଟା ସେଇଭଳି ଥରବ ଓ ସାଉଣ୍ଡବାକ୍ସରେ ଠିକ୍ ସେଇଭଳି ଭାବରେ ଶବ୍ଦ ଜାତ ହୋଇ ଗୀତ ଗାଇବ ।”

“ରେକର୍ଡ଼ ଉପରେ ଗୀତ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୁଏ କେମିତି ଅଜା ? ରେକର୍ଡ଼ ଉପରେ ଗୀତକୁ କ’ଣ ଲେଖି ଦିଆଯାଏ ?” ଗୀତକା ପଚାରିଲା ।

ଅଜା ହସି କହିଲେ, “ନା, ମା, ରେକର୍ଡ଼ ଉପରେ ଗୀତକୁ କ’ଣ ଲେଖିଲେ ଗୀତ ବାଜିଉଠିବ ? ରେକର୍ଡ଼ରେ ଗୀତକୁ କିପରି ଲିପିବଦ୍ଧ କରାଯାଏ ସେ ବଡ଼ ଜଟିଳ କଥା । ଆଉ ଦିନେ ତମମାନଙ୍କୁ ସେକଥା କହିବ । ମୋଟାମୋଟି ତାହା କିପରି ହୁଏ ଶୁଣ—ମନେକର ନିମାଇଁଚରଣଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଗୀତ ରେକର୍ଡ଼ରେ ଲିପିବଦ୍ଧ କରାଯିବ । ନିମାଇଁଚରଣଙ୍କୁ ପ୍ରଥମେ ଯାଇ ଶବ୍ଦ ଗ୍ରହଣ କରୁଥିବା ସ୍କୁଡ଼଼ରେ ଗୋଟିଏ ଯନ୍ତ୍ର ଆଗରେ ଗୀତ ବୋଲିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଗୀତର ଉଚ୍ଚାରଣ ଓ ସ୍ଵର ଅନୁସାରେ ସେହି ଯନ୍ତ୍ରଟିରେ ହେଉଥିବା କମ୍ପନ ବିଭିନ୍ନ ଉପାୟରେ ଗୋଟିଏ ରେକର୍ଡ଼ ଉପରେ ଦାଗ ପକାଇବ । ଏହି ଦାଗ ହେଉଛି ରେକର୍ଡ଼ ଉପରେ ତୁମର ସେହି ସରୁ ସରୁ ଗାର । ଏହି ଗାର ଭିତରେ ତୁମେ ଗୋଟିଏ ସରୁ କଣ୍ଟା ପୁରାଇ ରେକର୍ଡ଼ଟିକୁ ଘୁରାଇଲେ ରେକର୍ଡ଼ ଭିତରେ ସାଉଣ୍ଡବାକ୍ସ ଦେଇ ନିମାଇଁଚରଣଙ୍କ ଗୀତ ବାହାରି ଆସିବ । ତେବେ ବିଷୟଟି ଏଡ଼େ ସରଳ ନୁହେଁ । ତୁମକୁ ଏ ବିଷୟରେ ଭଲ ଭାବରେ ବୁଝାଇ ଆଉ ଦିନେ କହିବି ।

‘ଗ୍ରାମୋଫୋନକୁ କିଏ ଉଦ୍ଭାବନ କରିଥିଲେ କହିଲ ପିଲାଏ ?’ ଅଜା ପଚାରିଲେ ।

‘ଆମେରିକା ଦେଶର ବୈଜ୍ଞାନିକ ଟମାସ୍ ଆଲବା ଏଡ଼ିସନ’ ପୁର ।’ ଜୟନ୍ତୀ ଉତ୍ତର ଦେଲା ।

• ‘ନାଁ ନାଁ । ଅଜା ଏଡ଼ିସନ ଉଦ୍ଭାବନ କରିଥିଲେ **ଫନୋଗ୍ରାଫ** ।
ଏମିଲ ନଲ୍‌ନ୍‌ର ଉଦ୍ଭାବନ କରିଥିଲେ, **ଗ୍ରାମଫୋନ୍** ଗୀତିକା
ଉତ୍ତର ଦେଲା ।

‘ତୁ ଠିକ୍ ମନେରଖିଛୁ ମା । ଫନୋଗ୍ରାଫକୁ ଉଦ୍ଭାବନ କରିଥିଲେ
ଏଡ଼ିସନ୍ । ସେ ମଧ୍ୟ ଦିନେ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରରେ କଥା ସୃଷ୍ଟି କରିବା ଯୋଗି
କଥାକୁହା ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ପାଇଁ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଥିଲେ । ସେ ୧୮୮୮ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ
ଗୋଟିଏ ଯନ୍ତ୍ର ତିଆରି କଲେ । ତା ନାଁ ସେ ଦେଇଥିଲେ ଫନୋ-
କାଇନେଟୋ ଗ୍ରାଫ୍ । ଏହି ଯନ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ସେ କଥା କହି ଚାଲି-
ଯାଉଥିବା ଲୋକର ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଓ ସେଥି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତାର କଥାକୁ
ଗ୍ରାମୋଫୋନରେ ଧରି ରଖିଲା ଭଳି ଧରି ରଖି ପାରୁଥିଲେ । ସେ ଏହି
ଧରି ରଖିଥିବା କଥା ଓ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରକୁ ନିଜ ତିଆରି ଆଉ ଏକ କାଇନେଟୋ
ସ୍କୋପ ନାମକ ଯନ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ଚଳାଇ ଗତିଶୀଳ ଲୋକ ଓ ତା’ସହିତ
ତାର କଥାବାଣୀକୁ ପୁନରୁଦ୍ଧାର କରିପାରୁଥିଲେ । ଏହାଙ୍କ ପୂର୍ବରୁ
ଫ୍ୟାରିସ୍ ସହରରେ ଡେମ୍‌ନେ ନାମକ ଆଉ ଜଣେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମ୍ୟାଜିକ୍
ଲଣ୍ଡନ ସହିତ ଏଡ଼ିସନଙ୍କ ଫନୋଗ୍ରାଫକୁ ଯୋଗି ସଙ୍ଗପ୍ରଥମେ କଥାକୁହା
ଛବି ତିଆରି କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ତାହା ସେତେ ଭଲ ହୋଇ ନ ଥିଲା ।
ଏଡ଼ିସନ୍ ଯେଉଁ କଥାକୁହା ଛବି ତିଆରି କରିଥିଲେ, ତାହା ମଧ୍ୟ ବେଶୀ
ଭଲ ନଥିଲା । ତାଙ୍କ ପରେ ଗେମ୍‌ସ୍, ଲଣ୍ଡେ, ଭନମେଣ୍ଟଲର୍, ଲି. ଡି.
ଫରେଷ୍ଟ୍ ପ୍ରଭୃତି ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ଦିନରୁଦିନ ଗବେଷଣା କରି ଏଡ଼ିସନଙ୍କ
ପଦ୍ଧତିରେ ବହୁ ଉନ୍ନତି କଲେ, ଯାହା ଫଳରେ ଆଧୁନିକ କଥାକୁହା
ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ବା କଥାଚିତ୍ର ଜନ୍ମଲାଭ କଲା ।’

‘ପ୍ରଥମେ କେବେ ଏହି କଥାଚିତ୍ର ତିଆରି ହେଲା ଅଜା ?’ କୁମାର
ପଚାରିଲା ।

“୧୯୨୫ ମସିହାରେ, ଆଜକୁ ପ୍ରାୟ ସତ୍ତର ବର୍ଷ ତଳେ ।
ଆମେରିକାର ଫ୍ଲେଷ୍ଟର୍ଟ୍ ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ୍ ଓ ଓ୍ୟାରନର ବ୍ରଦସ୍ ଭଟ୍ଟାଫୋନ
କୋମ୍ପାନୀ ନାମକ ଦୁଇଟି କୋମ୍ପାନୀ ମିଶି ପ୍ରଥମେ କଥାଚିତ୍ର ‘ଜାକ୍

ସିଙ୍ଗର ଓ ସିଙ୍ଗର୍ ମୁଲ୍’ ଆମେରିକାର ସୁବିଖ୍ୟାତ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର କେନ୍ଦ୍ର ହଲିଉଡ଼ରେ ତିଆରି କଲେ । ଗୁଡ଼ୁ ଗୁଡ଼ୁ ଏହି କଥାକୁହା ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଦ୍ଵୟର ଖ୍ୟାତି ବିଜୁଳିପରି ଚାରିଆଡ଼େ ବ୍ୟାପିଗଲା । ଇଂଲଣ୍ଡ ପ୍ରଭୃତି ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର ଲୋକେ ଏହି ସବାକ୍ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଦ୍ଵୟକୁ ଦେଖିବାକୁ ପାଗଳ ପ୍ରାୟ ହୋଇଗଲେ । ୧୯୬୮ ମସିହାରେ ଲଣ୍ଡନର ପିକାଡିଲି ସିନେମା ଗୃହ ଓ ରିଗେଲ ସିନେମା ଗୃହରେ ଯଥାକ୍ରମେ ‘ଜାଜ୍ ସିଙ୍ଗର’ ଓ ‘ସିଙ୍ଗର୍ ମୁଲ୍’ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଦେଖା ହୋଇଥିଲା । ପୃଥିବୀର ଇତିହାସରେ ଏହା ଦେଉଛି ସର୍ବପ୍ରଥମ କଥାକୁହା ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ।’

‘ଆଜିକାଲି କଥାକୁହା ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ତିଆରିରେ କ’ଣ ଏଡ଼ିସନଙ୍କ କୌଶଳ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଛି ଅଜା ?’ ମାଧବ ପଚାରିଲା—

ଅଜା କହିଲେ, ‘ହଁ କଥାକୁହା ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଯଥେଷ୍ଟ ଆଗେଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହା ମୋଟାମୋଟି କୌଶଳର ବିଶେଷ କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇନା । ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଉଠାଇଲା ସମୟରେ କୌଣସି ଉପାୟରେ ଅଭିନେତାର କଥାକୁ ଧରରଖି ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଉଠାଇଲା ସମୟରେ ଧରରଖିଥିବା କଥାକୁ ଛାଡ଼ିଲେ ଚିତ୍ରଗୁଡ଼ିକ କଥା କହିଲା ଭଳି ଜଣାପଡ଼େ । ଏହା ହେଉଛି କଥାକୁହା ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରର ମୋଟାମୋଟି କୌଶଳ । ତେବେ ଅଭିନେତା ବା ଅଭିନେତ୍ରୀଙ୍କର କଥାକୁ ଧରରଖି ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ସହିତ ଠିକ୍ ଭାବରେ ଯୋଗି ପୁନରୁତ୍ଥାପନ କରିବାରେ ଯାହା କିଛି ଉଲ୍ଲସ କରାଯାଇଛି ।’

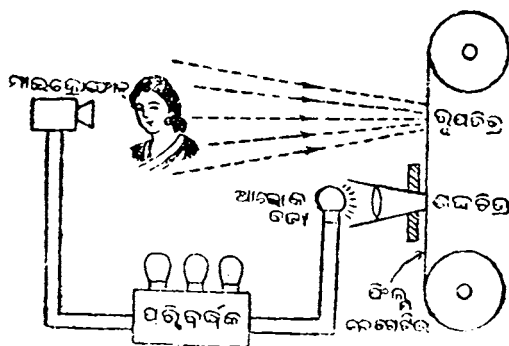
‘ଆଜିକାଲି କେଉଁ ଉପାୟରେ କଥାକୁହା ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ତିଆରି ହେଉଛି କହନ୍ତୁ ଅଜା ?’ ପିଲାଏ ପଚାରିଲେ ।

ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ଯେତେବେଳେ କଥାକୁହା ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ତିଆରି ହେଲା ସେତେବେଳେ ଚିତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଫିଲମ୍ ଉପରେ ଧରା ହେଉଥିଲା ଓ ଶବ୍ଦ ଗ୍ରାମଫୋନ୍ ରେକର୍ଡ଼ ଭଳି ରେକର୍ଡ଼ ଉପରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ହେଉଥିଲା । ସିନେମା ଘରେ ପ୍ରକ୍ଷେପକ ଯନ୍ତ୍ରରେ ଏହି ଫିଲ୍ମକୁ ପୁରାଇ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଦେଖାଇଲାବେଳେ ଏହି ରେକର୍ଡ଼କୁ ବଜାଇ ଶବ୍ଦ ଉତ୍ଥାପନ କରୁଥିଲେ । ଏହାରୁ କହୁଥିଲେ ରେକର୍ଡ଼

ପଛତ । ଏହି କଥାକୁହା ଛବିର ଫିଲ୍ମ୍ ସଙ୍ଗେ କେନ୍ଦ୍ରଶକ୍ତି ରେକର୍ଡ୍ ସିନେମା ଘରକୁ ପଠାଇବାକୁ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ଏହି ପଛତଟି ବିଶେଷ ସୁବିଧାଜନକ ନ ହେବାରୁ ଫିଲ୍ମ୍ ଉପରେ ଶବ୍ଦ ଲିପିବଦ୍ଧ ହେବାର ପଛତ ବାହାରିଲା । ଏହି ପଛତରେ ଫିଲ୍ମ୍ରେ ଥିବା ଚିତ୍ର ପାଖେ ପାଖେ ଅଭିନେତା ବା ଅଭିନେତ୍ରୀମାନଙ୍କ ମୁଖରୁ ବାହାରିଥିବା ଶବ୍ଦ ଲିପିବଦ୍ଧ କରାଯାଇଥାଏ । ଏହାକୁ କହନ୍ତି ଫିଲ୍ମ୍ ପଛତ । ଏହା ଆଜିକାଲି ସରସର ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।

‘ଏହି ଫିଲ୍ମ୍ ପଛତ କ’ଣ ଅଜା ? ଏହି ପଛତରେ କିପରି କଥା-କୁହା ଛବି ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇପାରେ ?’ କୁମାର ପଚାରିଲା ।

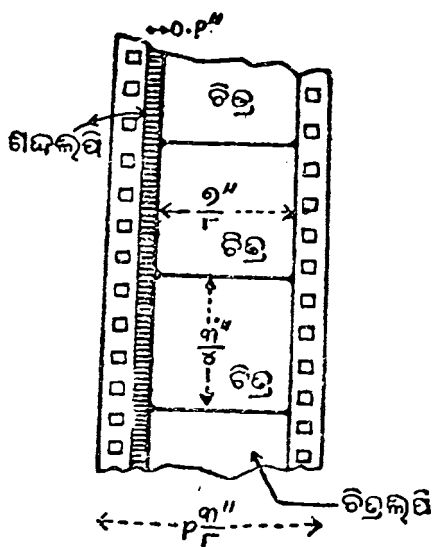
‘ସ୍ଥୁତ୍ୱରେ ଅଭିନେତା ଓ ଅଭିନେତ୍ରୀମାନେ ଅଭିନୟ କଲବେଳେ ଯାହା, ଥିଏଟରର ଅଭିନୟ ପରି ଅଭିନୟ କରୁଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଅଳ୍ପ ଦୂରରେ ସେମାନଙ୍କ କଥାବାର୍ତ୍ତାକୁ ଧରିରଖିବା

(କଥାକୁହା ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରରେ କେମିତି ଶବ୍ଦ ରେକର୍ଡ୍ ହୁଏ ତହିଁର ଚିତ୍ର)

ପାଇଁ ଏକ ଡେକର୍ଡ୍ ଯନ୍ତ୍ର ଥାଏ । ଅଭିନୟ ଶେଷ ହୋଇଗଲେ ରେକର୍ଡ୍ ହୋଇଥିବା ଶବ୍ଦକୁ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଫିଲ୍ମ୍‌ର ଗୋଟିଏ ପାଖରେ

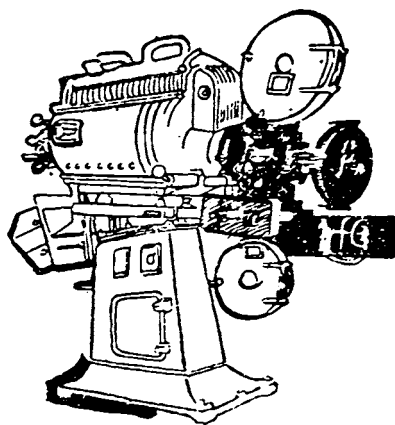
ପ୍ରତି । ପ୍ରାମୋହନ ରେକର୍ଡରେ ଯେପରି ଶବ୍ଦ ବା ଗୀତ ସବୁ ମଧୁ ଗାରରେ ଖୋଳାଯାଇ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଥାଏ, ଏଠାରେ ତାହା ଖୁବ୍ ସବୁ କଳା କଳା ଦାଗ ଭାବରେ ଫିଲିମ୍ ଉପରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଥାଏ । ଅଭିନେତା ଓ ଅଭିନେତ୍ରୀମାନେ ଷ୍ଟୁଡ଼ିଓରେ ଯେପରି ଗୀତ ଗାଇଥାନ୍ତି ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ର ଯେଉଁଳି ବାଜିଥାଏ, ଅଭିନୟ କଲବେଳେ ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ ଯେପରି କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଥାନ୍ତି, ଦୃଶ୍ୟରେ ରେକର୍ଡାଡ଼, ମଟର, ଉଡ଼ାଜାହାଜ ଆଦିର ଶବ୍ଦ ଯେପରି ହୋଇଥାଏ, ଝଡ଼ି, ବର୍ଷା, ପବନର ସୁସୁ ଶବ୍ଦ ଯେପରି ଶୁଣୁଥାଏ, ସେ ସବୁ ବେଶ୍ ପରିଷ୍କାର ଭାବରେ

(ଫିଲିମ୍‌ର କେଉଁଠି ଶବ୍ଦ ରେକର୍ଡ଼ର ଚିହ୍ନିଥାଏ, ତହିଁର ଏକ ଚିହ୍ନ)

ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଫିଲିମ୍ ପାଖରେ ଚିହ୍ନକୁ ଲାଗି ଲିପିବଦ୍ଧ ହୁଏ । ଏ ପ୍ରକାର ଫିଲିମ୍‌କୁ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର କଥାକୁହା ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଫିଲିମ୍ । ଏହାକୁ ତା ପରେ ସିନେମା

ବୁଦ୍ଧକୁ ପଠାଯାଏ । ଏହି କଥାକୁହା ଫିଲ୍ମର ସୁବିଧା ହେଉଛି ଯେ ଆଗ ଭଳି ଏଥିରେ ଫିଲ୍ମ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆଉ ଅଲଗା ରେକର୍ଡ୍ ଗୁଡ଼ିଏ ସିନେମା ଘରକୁ ପଠାଇବାକୁ ହୁଏନ ।”

[ଆଧୁନିକ ସିନେମା ଘରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା
କଥାକୁହା ପ୍ରକ୍ଷେପକ ଯନ୍ତ୍ର]

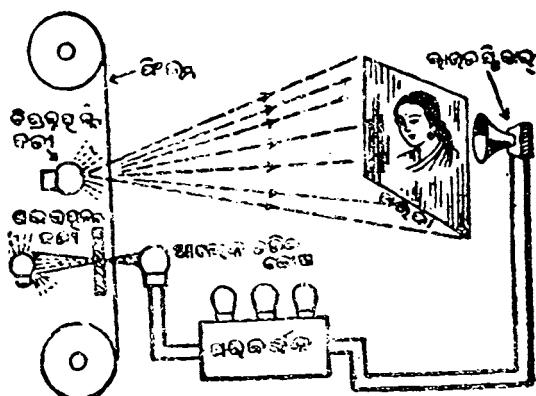
“ସିନେମାଘରେ ଏହି ଫିଲ୍ମକୁ ଆପଣ ଯେଉଁ ପ୍ରକ୍ଷେପକ ଯନ୍ତ୍ର କଥା କହିଥିଲେ ସେଇ ପ୍ରକ୍ଷେପକ ଯନ୍ତ୍ରରେ ପୁରାଇ ଚଳାଇଲେ ଚିତ୍ରଗୁଡ଼ିକ କ’ଣ କଥା କହିନ୍ତି ?”

“ନାହିଁରେ ଫିଲ୍ମଏ, ସବାକ୍ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରର ପ୍ରକ୍ଷେପକ ଯନ୍ତ୍ର ନିବାକ୍ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରର ପ୍ରକ୍ଷେପକ ଯନ୍ତ୍ରଠାରୁ ଅଲଗା । ମୁଁ ତୁମକୁ ଉପରେ ଯେଉଁ ପ୍ରକ୍ଷେପକ ଯନ୍ତ୍ର କଥା କହିଥିଲି, ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି ନିବାକ୍ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ପ୍ରକ୍ଷେପକ ଯନ୍ତ୍ର । ସେ ଯନ୍ତ୍ରରେ ଏହି ସବାକ୍ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଫିଲ୍ମ ପୁରାଇ ଚଳାଇଲେ ଛବି ଗୁଡ଼ିକ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏହି ସବାକ୍ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଫିଲ୍ମକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ହେଲେ ସବାକ୍ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ପ୍ରକ୍ଷେପକ ଯନ୍ତ୍ର ଦରକାର ।”

“ଏହି ସବାକ୍ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରର ପ୍ରକ୍ଷେପକ ଯନ୍ତ୍ର ପୁଣି କିପରି ? ଏହା କେଉଁ ଗୁଣରେ ନିବାକ୍ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ପ୍ରକ୍ଷେପକ ଯନ୍ତ୍ରଠାରୁ ତପାତ୍ ?”
କୁମାର ପଚାରିଲା—

ସ୍ବାକ୍ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ପ୍ରକ୍ଷେପକ ଯନ୍ତ୍ର ଦେଖିବାକୁ ଅବକଳ ନିର୍ଦ୍ଦାକ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ପ୍ରକ୍ଷେପକ ଯନ୍ତ୍ର ଭଳି, କିନ୍ତୁ ଏହି ଯନ୍ତ୍ରରେ ଫିଲିମ୍ ଭିତରୁ ଶବ୍ଦ ଉତ୍ପନ୍ନ କରିବା ପାଇଁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଅଧିକା ଯନ୍ତ୍ର ଥାଏ ।”

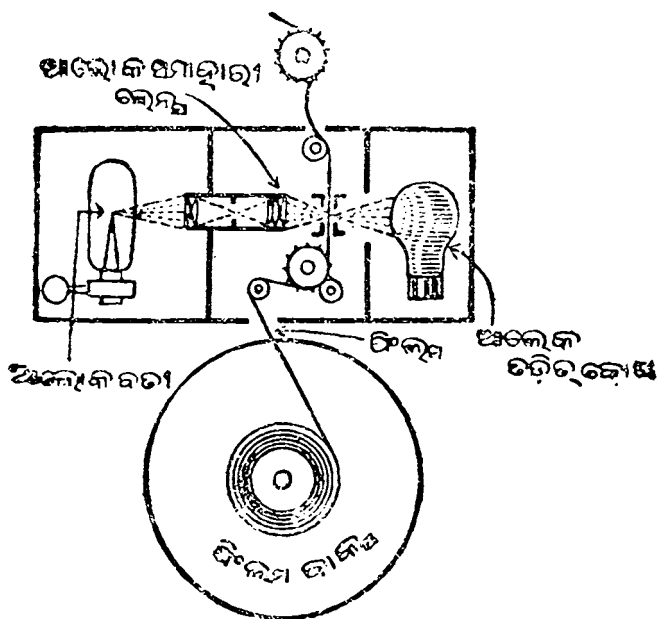
“ଏହି ଅଧିକା ଯନ୍ତ୍ର ଯୋଗୁଁ କ’ଣ ଛବି କଥା କହେ ?”
କୁମାର ପଚାରିଲା ।

(ଫିଲିମ୍ ଦେଇ ଆଲୋକ ଗଢ଼ି କରି ପରଦା ଉପରେ କିପରି
ଚିତ୍ରରୁ ଶବ୍ଦ ସୃଷ୍ଟି କରେ ତହିଁର ଚିତ୍ର)

ହଁ, ପ୍ରକ୍ଷେପକ ଯନ୍ତ୍ରର ଟିକିଏ ତଳ ପାଖକୁ ସେହି ଅଧିକା ଯନ୍ତ୍ରଟି ଥାଏ । ଏଥିରେ ଗ୍ରେଟ୍ ଆଲୋକ ବଜାଟିଏ ଥାଏ । ସେହି ଆଲୋକ ବଜାରୁ ଗୋଟିଏ ସରୁ ଆଲୁଅ ଆସି ଫିଲିମର ଶବ୍ଦ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଥିବା ଦାଗ ଉପରେ ପଡ଼େ । ଏହି ଦାଗ ଉପରେ ଆଲୋକ ପଶି ବାହାରିଯାଇ ଆଉ ପାଖରେ ଥିବା ଆଉ ଏକ ଯନ୍ତ୍ର ଉପରେ ପଡ଼େ ।

ଏହି ଯନ୍ତ୍ର କହନ୍ତି **ଆଲୋକ ଚିତ୍ରଚକ୍ରୋଷ** । ଏହି ଯନ୍ତ୍ରରୁ ସବୁ ତାର ଯାଇ ଆଉ ଏକ ଯନ୍ତ୍ର ଭିତରେ ପଶେ । ସେଠାରୁ ଏହା ସିନେମା ଦରର ଆଉ ପାଖରେ ଥିବା ପରଦା ପଛରେ ଥିବା ଲଞ୍ଜଡ଼ସ୍ଟିକର ସହିତ ଯୋଗା

[ସବାଲ୍ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ପ୍ରଦର୍ଶନ ଯନ୍ତ୍ରର ଅଧିକା ଯନ୍ତ୍ର
ଏହି ଅଂଶ ଶବ୍ଦ ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ ଦାୟୀ]

ଯାଇଥାଏ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହି ଯନ୍ତ୍ର ଉପରେ ଫିଲ୍ମ ଭିତରୁ ସବୁ କଳା କଳା ଦାଗ ଦେଇଯାଇ ଯେଉଁ ଆଲୁଅ ପଡ଼େ, ସେହି ଆଲୁଅ ଯୋଗୁ ଲଞ୍ଜଡ଼ସ୍ଟିକରରେ ଶବ୍ଦ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ।”

“ଲଞ୍ଜଡ଼ସ୍ଟିକର କାହାକୁ କହନ୍ତି ?” ରେଣୁ ପଚାରିଲା ।

“ଆମେ ସେହିନ ବନୋବାଜା କଲେଜ ପଡ଼ିଆରେ ବକ୍ସିତା ଦେଉଥିଲାବେଳେ ସଭାର ଗୁରୁଆଡ଼େ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ବଡ଼ କାହାଳୀ ଭଳି ଯନ୍ତ୍ର ଖୁଣ୍ଟା ଉପରେ ବସା ହୋଇଥିଲା ଦେଖିନ ? ସେଗୁଡ଼ିକ ପର କହନ୍ତି ଲଭଡ଼୍‌ସ୍‌ମିକର, ଏହି ଯନ୍ତ୍ରଟି ଏପରି ଭାବରେ ତିଆରି ଯେ ଏଥିରେ କଥାବାଣୀ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଶୁଭେ । ତେଣୁ ସଭାସମିତିମାନଙ୍କରେ ଏହି ଯନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବହୃତହୁଏ । ଲଭଡ଼୍‌ସ୍‌ମିକର ସିନେମା ଘରର ପରଦା ପଛ-ଆଡ଼େ ରଖାଯାଇଥାଏ । ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଫିଲ୍ମରେ ବଢ଼ିଲା କଥାବାଣୀ, ଗୀତ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ଯେଉଁଲି ଭାବରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଥାଏ, ଏଠାରେ ତାହା ଠିକ୍ ସେହିଭଳି ଭାବରେ ଜାତ ହୁଏ । ଫିଲ୍ମ ଉପରେ ଅଭିନେତା ଓ ଅଭିନେତ୍ରୀ ମାନଙ୍କର ଚିତ୍ର ଯେଉଁଠାରେ ଥାଏ, ତାହା ନିକଟରେ ଏହି ଶବ୍ଦ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ପ୍ରକ୍ଷେପକ ଯନ୍ତ୍ରରେ ଫିଲ୍ମର ଚିତ୍ର ଓ କୋଷ ଗତ ଅନୁସାରେ ଯେପରି ପରଦା ଉପରେ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ, ସେହିପରି ଫିଲ୍ମର ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ଯେଉଁ ସରୁ ସରୁ କଳାଦାଗ ଥାଏ, ତାହାର ଲଭଡ଼୍‌ସ୍‌ମିକରରେ ଶବ୍ଦ ଜାତ ହୁଏ । ଏହି ଶବ୍ଦ ପରଦାର ପଛ-ଆଡ଼ୁ ଆସୁଥିବାରୁ ପରଦା ଉପରେ ଅଭିନୟ କରୁଥିବା ଚିତ୍ର ମୁହଁରୁ ଆସିଲା ଭଳି ମନେ ହୁଏ । ଫଳରେ ଛବି କଥା କହିଲାଭଳି ଲୋକଙ୍କୁ ଲାଗେ ।’

‘ପରଦା ପଛଆଡ଼େ କ’ଣ ଗୋଟାଏ ଲଭଡ଼୍‌ସ୍‌ମିକର ଥାଏ ?’
କୁମାର ପଚାରିଲା ।

“ଅଜା, ଷ୍ଟୁଡ଼ିଓରେ ସିନା ଅଭିନୟ ସଙ୍ଗେ ଶବ୍ଦକୁ ଲିପିବଦ୍ଧ କରିବାର ସୁବିଧା ଥାଏ, କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ଷ୍ଟୁଡ଼ିଓ ବାହାରେ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଉଠାଯାଏ, ସେଠାରେ କଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଧରି ରଖିବାର ତ ସୁବିଧା ନ ଥାଏ । ତେବେ ସେଠାରେ ଅଭିନେତା ଓ ଅଭିନେତ୍ରୀମାନଙ୍କର କଥାଗୁଡ଼ିକ ଧରି ରଖାଯାଏ କେମିତି ? କଥା ଧରି ନ ରଖିଲେ ପରା ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରରେ ଛବିଗୁଡ଼ିକ କଥା କହି ପାରନ୍ତିନି ?” କୁମାର ପଚାରିଲା—

‘ହଁ ବାବା, ମଜା କଥାଟିଏ ପଚାରିଛୁ । ସେସବୁ ଜାଗାରେ ପ୍ରଥମେ ଖାଲି ଅଭିନୟର ଚିତ୍ର ଫିଲିମ୍ ଉପରେ ଉଠାଯାଏ । ସେମାନଙ୍କ କଥାବାକ୍ଷୀଗୁଡ଼ିକ ସେଠାରେ ରେକର୍ଡିଂ ହୁଏନି । ଅଭିନୟ ପରେ ଅଭିନେତା ଓ ଅଭିନେତ୍ରୀମାନେ ଷ୍ଟୁଡ଼ିଓକୁ ଫେରିଆସି ଶବ୍ଦ ଷ୍ଟୁଡ଼ିଓରେ ସେମାନେ ପୁଣି ଅଭିନୟର କଥାବାକ୍ଷୀ କରନ୍ତି ଓ ସେହି କଥାଗୁଡ଼ିକ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୁଏ । ପରେ ଗ୍ରୁପିଲ୍‌ବେଳେ ଫିଲିମ୍‌ର ଯେଉଁ ଚିତ୍ର ପାଖରେ ଯେଉଁ କଥା ରହିବା କଥା, ତା ରଖି ଗ୍ରୁପିନ୍ତି । ଏହି ଫିଲିମ୍‌କୁ କଥାକୁହା ପ୍ରସ୍ତେପକ ଯନ୍ତ୍ରରେ ପୁରାଇ ଦେଖାଇଲେ ଛବିଗୁଡ଼ିକ କଥା କହିଲାଭଳି ଦିଶନ୍ତି ।’

‘ଅଜା, ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରରେ ବେଳେ ବେଳେ ଝଡ଼ି, ବର୍ଷା, ପବନ, ବିଜୁଳି, ଦଉଁଦଉଁ ଉତ୍ତରେ ଅଭିନେତା ବା ଅଭିନେତ୍ରୀମାନେ ଅଭିନୟ କରୁଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । ପ୍ରକୃତରେ କ’ଣ ସେମାନେ ଏତେ ବିପଦ ଉତ୍ତରେ ଅଭିନୟ କରନ୍ତି ?’ ମାଧବ ପଚାରିଲା ।

‘ନାହିଁରେ ପିଲାଏ, ସବୁବେଳେ ନୁହେଁ । ତା ଉତ୍ତରେ ଫଟଟା ଉଠାଇର ଡେଇଁ କାରସାଦି ଅଛି । ବଡ଼ ହେଲେ ତୁମ୍ଭେମାନେ ସେ ସବୁ ବୁଝିପାରିବ । ତା ଉତ୍ତର ରୁଡ଼ି କଥାଗୁଡ଼ିକ ତୁମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ବୁଝିପାରିବ ନାହିଁ । ତେବେ ଏତିକି ଜାଣିରଖ ଯେ ଅଭିନେତା ଓ ଅଭିନେତ୍ରୀମାନେ ଲଣ୍ଡନ, ଚିକାଗୋ ପ୍ରଭୃତି ବଡ଼ ବଡ଼ ସହର ସ୍ତମ୍ଭରେ କେବେ ଦେଖି ନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଚିତ୍ରରେ ସେମାନେ ସେହି ସହରର ସ୍ତମ୍ଭରେ ବୁଲୁଥିବାର ଦେଖାଯାଇ ପାରିବ ।’

• “ଆଁ, ଆପଣ କ’ଣ କହୁଛନ୍ତି ଅଜା ? ଏ ତ ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା । ଅଭିନେତା ଅଭିନେତ୍ରୀମାନେ ସିନା ବିଲତ ଯାଇ ସେଠା ରାସ୍ତାରେ ବୁଲିଲେ ଓ ସେଠାରେ ସେମାନଙ୍କ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଉଠାଯାଇ ସିନେମା ଘରେ ଦେଖାଗଲେ ଆମେ ବିଲତ ରାସ୍ତାରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଯିବାର ଦେଖିବୁ ? ଆପଣ ଯେ କ’ଣ କହୁଛନ୍ତି ଆମେ ବୁଝିପାରୁନୁ । ସେମାନେ ବିଲତ ଯିବେନି, ଅଥଚ ବିଲତ ରାସ୍ତାରେ ସେମାନଙ୍କୁ ବୁଲିବାର ଦେଖିବୁ କେମିତି ?” ରାମ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପଚାରିଲା ।

“ଆରେ, ସେଇ ତ ହେଉଛି ଫଟୋଫିଲ୍ମର ବାହାଦୁରୀ । ଫଟୋଫିଲ୍ମ କ’ଣ କରେ କି ସେ ସବୁ ବିଦେଶୀ ସହରର ରାସ୍ତାର ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଆଗରୁ ଉଠାଇ ଆଣିଥାଏ । ଶୁଣୁଓ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ପରଦା ଥୋଇ ପରଦାର ପଛଆଡ଼ୁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକ୍ଷେପକ ଯନ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରକୁ ସେହି ପରଦା ଉପରେ ପକାଏ । ଫଳରେ ପରଦାଟି ସେହିସବୁ ସହରର ରାସ୍ତା ପାଇଁ ଟିକିଯାଏ । ସେହି ରାସ୍ତା ଆଗରେ ଅଭିନେତା ବା ଅଭିନେତ୍ରୀମାନେ ଚଲୁବୁଲ କଲେ ଫଟୋଫିଲ୍ମର ଏହି ପରଦା ଉପର ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଓ ତତ୍ ସହ ଅଭିନେତା ବା ଅଭିନେତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଚଲୁବୁଲ ନିଜ କ୍ୟାମେରା ସାହାଯ୍ୟରେ ଉଠାଇନିଏ । ଏହି ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରକୁ ସିନେମାଘରେ ଦେଖାଇଲେ ଦର୍ଶକମାନେ ସେହିସବୁ ସହରରେ ଅଭିନେତା ବା ଅଭିନେତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ବୁଲିବାର ଦେଖନ୍ତି । ସେହିଭଳି କେତେ କୌଶଳ କରି ଫଟୋଫିଲ୍ମମାନେ ସିନେମାର ପରଦା ଉପରେ ତୁମକୁ ଆହୁରି କେତେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଘଟଣା ଦେଖାଇପାରନ୍ତି । ଏଭଳିକୁ କହନ୍ତି ଟ୍ରିକ୍ ଫଟୋଗ୍ରାଫି । ବୁଝିଲ ପିଲାଏ, ଏ ସବୁଟା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କାମ କେମିତି ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରରେ କରା ହୁଏ ? ହେଉ, ତୁମେ ସବୁ ଆଜି ଯାଅ, କାଲି ତୁମକୁ ଆମ ଦେଶର ସିନେମା କଥା କହିବି ।